

Nr 22.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om
kantorer m. m.; given Stockholms slott den 7 januari 1921.*

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om kantorer samt lag om mässfallsgudstjänst.

Den av allmänt kyrkomöte år 1920 avlätna skrivelse i ärendet bifogas.

GUSTAF.

Birger Ekeberg.

Förslag

till

L A G

om kantorer.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Kantorsdistrikt må omfatta en eller flera församlingar, om dessa höra till samma pastorat.

I varje kantorsdistrikt skall finnas anställd en kyrklig tjänsteman, benämnd kantor.

2 §.

Kantorsbefattning är:

antingen kantorsbefattning, avsedd att utgöra befattningshavarens huvudsakliga verksamhet (*självständig kantorsbefattning*),

eller kantorsbefattning, avsedd att för befattningshavaren utgöra en bisyssla (*kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring*).

Kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring är av *högre* eller *lägre grad*.

3 §.

Där vid lönereglering bestämts, att kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring skall vara förenad med viss folkskollärartjänst, vilken tillsättes i samma ordning som kantorsbefattningen, benämnes denna *skolkantorsbefattning*; och är i ty fall befattningshavaren, då han avgår från den ena av de förenade tjänsterna, skyldig att samtidigt avgå jämväl från den andra.

Angående villkoren vid förening i andra fall än i första stycket sägs av kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring med annan befattning, så ock huruvida självständig kantorsbefattning må förenas med annan befatt-

ning ävensom angående villkoren vid sådan förening, äger Konungen meddela bestämmelser.

4 §.

Finnas inom ett kantorsdistrikt flera kyrkor eller andra för distriktets allmänna gudstjänster avsedda lokaler, och kan en kantor ej lämpligen fullgöra den kantor åliggande tjänstgöring vid dem alla, må flera kantorer anställas i distriktet.

Att i vissa fall, jämte kantorsbefattning, särskilda befattningar må inrättas för bestridande av vissa av de till kantors verksamhet hörande göromål, därom stadgas i 34 §.

5 §.

Om indelning i kantorsdistrikt, då pastorat består av flera församlingar, förordnar domkapitlet, efter det yttrande inhämtats från församling, som av indelningen beröres och ej själv hos domkapitlet gjort framställning i ämnet.

Vid sådan indelning skall iakttagas:

att densamma på en gång verkställas för pastoratet i dess helhet, om ej särskilda förhållanden till annat föranleda;

att, där i de till pastoratet hörande församlingar eller vissa av dem gudstjänsterna uppehållas genom duplikation eller alternering och en befattningshavare lämpligen kan bestrida den kantor därvid åliggande tjänstgöring, dessa församlingar, så vitt möjligt, sammanföras till ett kantorsdistrikt; samt

att även eljest, så vitt lämpligen ske kan, flera församlingar sammanföras till ett kantorsdistrikt.

Motsätter sig församling, som i förevarande avseende förut utgjort eget distrikt, att med annan församling sammanföras till ett kantorsdistrikt, må så ske endast då det finnes nödigt för en ändamålsenlig indelning av pastoratet i dess helhet. Uppställer församling, som äger boställe eller annan särskild tillgång till bestridande av kantors avlöning, såsom villkor för sammanföring med annan församling till ett distrikt, att sådan avlöningstillgång helt eller delvis skall komma församlingen ensam till godo för dess andel i avlöningen, och kan överenskommelse mellan församlingarna i nämnda avseende ej träffas, skall frågan om distriktsindelningen av domkapitlet underställas Konungens prövning.

6 §.

Vad ovan är stadgat om indelning i kantorsdistrikt gäller ock i tillämpliga delar, då fråga uppstår om ändring i sådan indelning.

7 §.

Sammanföras flera församlingar till ett kantorsdistrikt, skola de till dessa församlingar hörande boställen eller andra tillgångar, som skola användas till kantors avlöning, anses tillhöra kantorsdistriktet gemensamt, där ej annorlunda mellan församlingarna överenskommes eller, då fråga om överenskommelse i sådant avseende blivit väckt men överenskommelse ej kunnat träffas, av Konungen förordnas.

Finnas för församlingar, som vid indelning i kantorsdistrikt tilldelas olika distrikt, gemensamma boställen eller andra gemensamma tillgångar, som skola användas till kantors avlöning, skall fördelningen därav mellan de olika kantorsdistrikten ordnas av församlingarna genom överenskommelse, som fastställas av Konungen, eller, i brist därav, såsom Konungen förordnar.

8 §.

Kantor åligger, i enlighet med de närmare bestämmelser Konungen meddelar:

1:o) att upptaga samt med orgelverket och sin röst leda sången vid allmän gudstjänst i kyrkan, så ock vid sådan gudstjänst, då den i stället för i kyrkan i sedvanlig form annorstädes anordnas, ävensom vid särskild förrättning, som hålles i kyrkan å sådan plats, att orgelverket därvid kan användas, eller i gravkapell, varest orgelverk finnes;

2:o) att, där jordfästning sker å sådan plats, att orgelverk i kyrka eller gravkapell därvid ej kan användas, tillhandagå med sång vid förrättningen;

3:o) att, på sätt av kyrkorådet efter samråd med kantor bestämmes, främja intresset för kyrkosång och verka för dess höjande, meddela undervisning i kyrkosång åt konfirmander, verka för bildande av kör för att biträda vid allmän gudstjänst i kyrkan samt, om sådan kör bildas, inöva och leda densamma;

4:o) att tillse att vid de i punkt 1:o) här ovan omförmälda tillfällen psalmnumren behörigen anbringas å de därför avsedda nummertavlor;

5:o) att vårda orgelverket och hålla dess röststämmor behörigen stämda;

6:o) att, där å sön- eller helgdag prästen av sjukdom eller annat hinder är urståndsatt att fullgöra sin tjänst i kyrkan, verkställa lysning till äktenskap, uppläsa allmänna kungörelser samt, om föreskrift, på sätt stadgas i lagen om mässfallsgudstjänst, därom meddelats, förrätta sådan gudstjänst;

7:o) att enligt kyrkorådets uppdrag öva tillsyn och vård över kyrkan och dess lösa egendom samt uppsikt över kyrkogård och begravningsplats;

att vaka däröver, att kyrkobetjäningen behörigen fullgör sina åligganden;

att enligt kyrkorådets uppdrag lämna biträde vid uppbörd av kollektmedel och, då till kyrkan för begagnande av dess tillhörigheter särskild avgift utgår, jämväl vid uppbörd av sådan avgift, ävensom efter pastors föreskrift verkställa anteckning av nattvardsgäster;

8:o) att för besök i tjänsteärenden hava viss expeditionstid ävensom i den ordning, som av pastor efter samråd med kantor bestämmes, inhämta kännedom om vad som vid allmän gudstjänst skall förekomma;

9:o) att biträda vid förskrivning och mantalsskrivning ävensom å pastorsexpeditionen.

Vad under punkt 9:o) stadgats avser dock icke innehavare av kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring; och skall vad under punkt 7:o) första och andra styckena stadgats endast i den mån tillämpas å innehavare av sådan kantorsbefattning, att denne åligger att biträda pastor och kyrkoråd vid göromål, som i samma stycken avses.

9 §.

Ej må innehavare av kantorsbefattning, för vilken lönen ej överstiger i 13 § stadgat minimibelopp, åläggas tjänstgöromål utöver dem, som i 8 § föreskrivits.

10 §.

För orgelspelning och ledning av sången vid av offentlig myndighet föreskrivna allmänna andaktsstunder, vid vilka kantor ej har skyldighet medverka, åligger det kantorsdistriktet att, där så erfordras, anskaffa och avlöna lämpligt biträde.

I kantorsdistrikt, där endast kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring inrättats, vare distriktet pliktigt tillse, att de göromål, som ingå

bland skyldigheterna för innehavare av självständig kantorsbefattning men ej bland åliggandena för innehavare av kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring, varda på annat sätt behörigen fullgjorda.

11 §.

Kantorsdistrikt åligger att, efter av pastor i samråd med vederbörande kantor uppgjort förslag, för varje till distriktet hörande församling bestämma en eller, där så erfordras, två söckendagar i varje vecka, då å angivna tider de till söckendagar förlagda särskilda förrättningar, vid vilka kantor har skyldighet biträda, huvudsakligen må äga rum.

12 §.

De förmåner och rättigheter, som enligt privilegier, donationer eller eljest äro förenade med nuvarande klockar-, organist- eller kyrkosångarbefattningar, skola, sedan enligt denna lag kantorsbefattningar i stället inrättats, vara med dessa senare förbundna.

Där inom kantorsdistrikt inrättats, jämte kantorsbefattning, särskild befattning, som i 34 § 1 mom. sägs, äger vad i första stycket av denna paragraf stadgats om kantorsbefattning motsvarande tillämpning å sådan särskild befattning.

13 §.

1. Åt kantor skall anslås lön i penningar till sådant belopp, att därigenom beredes honom en i förhållande till omfattningen av hans tjänstgöromål och levnadskostnaderna i orten skälig gottgörelse; och bör därvid hänsyn tagas till de ökade krav, som i kantorsdistrikt med större folkmängd och ekonomisk bärkraft må, särskilt i musikaliskt avseende, ställas på befattningshavaren.

2. Lönen må ej, utom i de fall, varom nedan i 4 mom. förmäles, sättas till lägre belopp än 2,400 kronor för självständig kantorsbefattning, 1,200 kronor för kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring av högre grad och 800 kronor för kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring av lägre grad.

3. I de sålunda stadgade minimibeloppen skall skälig förhöjning äga rum:

där duplikation förekommer eller befattningshavaren eljest har att varje vecka regelbundet tjänstgöra vid flera gudstjänster;

där enligt av Konungen meddelade bestämmelser hänsyn vid lörens bestämmande skall tagas till kostnad för resa, som för kantors tjänst erfordras;

där befattningshavaren å söckendagar biträder vid särskilda förrättningar, som ej förläggas till dag och tid, då enligt distriktets bestämmande särskilda förrättningar huvudsakligen må äga rum, och ersättning, som nedan i 6 mom. sägs, ej därför åtnjutes;

där befattningshavaren i tjänsten åläggas göromål utöver dem, som i 8 § föreskrivits;

där vid lönereglering bestämmes, att den tjänstgöring, som innehavare av självständig kantorsbefattning har att utföra å pastorexpeditionen, skall ske i större utsträckning än som föreskrives i de av Konungen angående kantors tjänstgöring meddelade bestämmelser.

4. I de i 2 mom. stadgade minimibeloppen må, med domkapitlets medgivande, skälig nedsättning äga rum:

där befattningshavaren ej har att varje sön- och helgdag tjänstgöra vid allmän gudstjänst;

där i kantorsdistrikt med mindre folkmängd och beskattningsbar inkomst inrättats allenast kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring av lägre grad och distriktet genom utbetalande av minimilönen till innehavare av sådan befattning skulle oskäligen betungas;

där kontor, som i 34 § 2 mom. avses, eller befattningshavare, för vilken särskild lönereglering enligt 28 § första stycket upprättas, har att fullgöra endast vissa av de göromål, som enligt 8 § åligga kontor;

där för befattningshavare med bristande kompetens upprättas särskild lönereglering enligt 28 § andra stycket.

5. Vad som genom donation av enskild tillförsäkrats innehavare av viss befattning i syfte att bereda honom särskild förmån utöver lönen, skall komma innehavaren av samma befattning oavkortat till godo.

6. För biträde vid särskild förrättning, som på grund av tjänsten åligger kontor, må, utöver den bestämda lönen, ersättning ej utgå; dock att i fråga om förrättning, som äger rum å söckendag, men ej förlägges till dag och tid, då enligt distriktets bestämmande särskild förrättning huvudsakligen må äga rum, distriktet vid lönereglering äger bestämma, att kontor för biträde vid densamma må av den, som påkallat förrättningen, åtnjuta ersättning utöver lönen; och skall i sådant fall ersättningen utgå enligt taxa, som efter kantors hörande fastställs av vederbörande kyrkoråd.

Erfordras för förrättning, för vilken ersättning sålunda åtnjutes, resa av beskaffenhet, varom i 3 mom. förmäles, skall den, som påkallat för-

rättningen, såvida han ej består kantor fri resa, ersätta honom jämväl resekostnaden.

7. Har, där lönen fastställts till högre belopp än i 2 mom. stadgat minimibelopp, överskjutande beloppet eller del därav avsetts såsom ersättning för ledning av kör, äger kantorsdistriktet vid löneregleringen tillika bestämma, att det belopp, som sålunda avsetts såsom ersättning för ifrågavarande göromål, kan komma att innehållas, där ej kantor bildar, inövar och leder kör av beskaffenhet, varom distriktet må hava träffat särskild bestämmelse.

14 §.

Innehavare av självständig kantorsbefattning skall, jämte lönen, av kantorsdistriktet, om så lämpligen ske kan, förses med bostad, vilken det åligger distriktet att jämväl underhålla; skolande till sådan bostad, om tillfälle därtill gives, höra trädgård.

Närmare bestämmelser angående storleken och beskaffenheten av bostad, som ovan sägs, samt tillsynen därå meddelar Konungen.

Där kantorsdistriktet ej bereder befattningshavare, som här avses, bostad, skall befattningshavaren av distriktet i stället erhålla hyresersättning med belopp, som efter de i orten rådande pris motsvarar värdet av sådan förmån. Uppstår tvist om beloppet av ersättningen, äger domkapitlet därom förordna.

15 §.

Boställen, såsom hemman, jordar, lägenheter, vilka äro anslagna till bostad eller avlöning åt innehavare av nuvarande klockar-, organist- eller kyrkosångarbefattningar, skola, då enligt bestämmelserna i denna lag upprättad lönereglering träder i kraft, övertagas av vederbörande kantorsdistrikt, och gäller angående ordnandet av rättsförhållandet mellan av- och tillträdare i tillämpliga delar vad för motsvarande fall stadgas i fråga om prästerskapets boställen; dock att för distriktets övertagande av boställe syn erfordras endast då avträdare eller tillträdare gör framställning därom hos domkapitlet.

16 §.

Med domkapitlets tillstånd må boställe eller visst område därav, om så finnes för ändamålet tjänligt, tagas i anspråk för bostad med trädgård åt kantor; och vare härför syn ej erforderlig utom i fall, som i andra stycket sägs.

Består kantorsdistriktet av flera församlingar och bestrider församling att boställe, som utgör dess enskilda tillgång, eller visst område därav, tages i anspråk för ändamål, som i första stycket sägs, äger domkapitlet, om så finnes nödigt, förordna att prövning av sålunda uppkommen fråga skall ske av synerätt.

17 §.

Boställe eller del därav, som icke tages i anspråk för ändamål, som i 16 § sägs, benämnes löneboställe och skall upplåtas på arrende i enlighet med de föreskrifter, Konungen meddelar.

Byggnads- och underhållsskyldigheten å löneboställe åligger arrendatorn; och gäller i övrigt angående bestämmandet av byggnads- och underhållsskyldigheten ävensom angående tillsynen å sådant boställe vad Konungen därom föreskriver.

Om förvaltning och vård av skog, som må höra till löneboställe, är särskilt stadgat.

18 §.

Kan på grund av särskilda omständigheter löneboställe eller del därav ej med fördel utarrenderas, må dylikt boställe eller del därav efter Konungens beprövande utbytas mot annan fastighet eller ock försälgas. Lag samma vare, där löneboställe eller del därav till följd av belägenhet i eller invid stad eller stadsliknande samhälle kan med synnerlig fördel styckas till tomter. Angående dispositionen av inflytande försäljningsmedel gäller vad i 21 § stadgas.

19 §.

Kantor, som av kantorsdistriktet förses med bostad eller är berättigad till hyresersättning, varom i 14 § förmäles, äger, efter Konungens bestämmande, å löneboställe avgiftsfritt, men på egen bekostnad, bekomma ved och bränntrösk till husbehov, när tillgång därtill finnes.

20 §.

Där Konungen medgivit, att för beredande av bostad med trädgård åt kantor mark upplåtes från prästerligt boställe, äger Konungen giva tillstånd att för sådan upplåtelse avgäld ej må utgå.

21 §.

Finnas i kantorsdistrikt för kantors avlöning avsedda, distriktet eller viss därtill hörande församling tillhöriga fonder, förvaltade av vederbörande kyrkoråd eller i annan ordning, eller distriktet eller viss därtill hörande församling tillhöriga löneboställen eller andra tillgångar, skall i sådant distrikt bildas en kantorslönefond, till vilken skola överföras de av vederbörande kyrkoråd förvaltade fonderna samt ingå inkomsten ej mindre av de sålunda överförda fonderna än även av övriga tillgångar, som här avses, i den mån inkomsten ej utgöres av avkastning av till boställe hörande skog, som, enligt vad därom är särskilt stadgat, skall i annan ordning användas, och den ej heller enligt stadgandet i 13 § 5 mom. skall av kantor omedelbart uppbäras.

Förvaltningen av kantorslönefonden tillkommer vederbörande kyrkoråd, där ej annorlunda överenskommes.

Närmare föreskrifter, som må finnas erforderliga i fråga om kantorslönefondens förvaltning, meddelar Konungen.

22 §.

Till bestridande av kantors avlöning under avlöningsåret skola användas de till kantorslönefonden under samma tid inflytande inkomster.

Skulle kantorslönefondens inkomster under avlöningsåret uppgå till högre belopp än som erfordras för kantors avlöning, skall, där ej på av kantorsdistriktet gjord framställning Konungen för särskilt fall annorlunda förordnar, det överskjutande beloppet läggas till kantorslönefondens kapital.

Där de till kantorslönefonden under avlöningsåret inflytande inkomster ej äro tillräckliga för kantors avlöning, skall vad därutöver erfordras gäldas medelst församlingsavgifter, som uttaxeras av de skattskyldiga inom distriktet enligt de för kommunalutskylder i allmänhet gällande grunder samt debiteras och uppbäras i samma ordning som avgifter till kyrka och skola. Angående den vissa främmande trosbekännare tillkommande lindring i skyldigheten att deltaga i gäldandet av sådana avgifter är särskilt stadgat.

Består kantorsdistriktet av flera församlingar skall, där ej annorlunda mellan församlingarna överenskommes, fördelningen mellan dem av de avgifter, som här avses, ske efter beloppet beskattningsbar inkomst det år, som närmast föregått det, varunder beslut om uttaxeringen fattas; skolandet dock, där till kantorslönefonden under avlöningsåret influtit inkomst från

boställe eller annan tillgång, som tillkommer någon av församlingarna enskilt, denna församlings bidragsskyldighet i förhållande därtill jämkas.

23 §.

Lön ävensom hyresersättning, där sådan utgår, skall, där ej annorlunda mellan vederbörande överenskommes, till befattningshavaren kvartalsvis utbetalas vid början av sista månaden i varje kvartal, året därvid räknat från och med den första maj till och med den trettionde april.

24 §.

Vikarie, som under tid, då kantor åtnjuter tjänstledighet, uppehåller dennes befattning, så ock vikarie, som efter kantors fränfalle uppehåller befattning under tjänst- och nådår, avlönas av den, som uppbär de med befattningen förenade avlöningsförmåner, där ej mellan denne och kantorsdistriktet annorlunda överenskommes. Uppehålls i andra fall kantorsbefattning genom vikarie, avlönas denne av vederbörande kantorsdistrikt; och äger sådan vikarie uppbära samtliga med befattningen förenade avlöningsförmåner, där ej annat föranledes därav att i enlighet med de bestämmelser, Konungen äger meddela, annan än den till tjänst- och nådår berättigade skall under någon tid efter tjänstinnehavarens död få kvarsitta i bostaden eller Konungen för särskilt fall annorlunda förordnar.

25 §.

Förslag till lönereglering för kantor upprättas å kyrkostämma med den eller de församlingar, som kantorsdistriktet omfattar.

Därvid skall beslut fattas:

1:o) angående vilken eller vilka av de i 2 och 3 §§ oförmälda befattningar, som i distriktet skola inrättas, så ock, då fråga därom väckes, huruvida i distriktet därjämte skall inrättas befattning, som i 34 § 1 mom. avses, eller huruvida särskild anordning, på sätt i 34 § 2 mom. stadgas, skall, då fråga är om kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring, vidtagas för uppehållandet av vissa av de göromål, som tillhöra kantors verksamhet;

2:o) angående de särskilda bestämmelser, som kunna erfordras i fråga om de kantor enligt 8 § åliggande tjänstgöromål;

3:o) angående de tjänståligganden, som, där lönen sättes högre än stadgat minimibelopp, finnas böra åläggas kantor utöver de i 8 § föreskrivna; ägande distriktet dock icke ålägga kantor i tjänsten sådana göromål, som skäligen kunna av kyrkobetjäningen under eget ansvar fullgöras;

4:o) angående den jämkning i tjänstäligganden, som, där flera kantorsbefattningar inrättas i distriktet, må erfordras mellan de olika befattningshavarne;

5:o) angående beloppet av den lön, som skall till kantor utgå;

6:o) huruvida ersättning skall utgå till kantor för biträde vid särskilda förrättningar;

7:o) angående förmån av bostad, som distriktet bereder kantor, ävensom, där distriktet ej bereder innehavare av självständig kantorsbefattning sådan förmån, angående beloppet av den hyresersättning, som distriktet är villigt i stället utgiva till befattningshavaren;

8:o) angående den församling, däri kantor, om ej vederbörande kyrkoråd för viss tid därifrån medgiver undantag, skall vara bosatt.

Därjämte skall bestämmas:

dels huru med tjänstgöringen skall ordnas, då inom distriktet finnas flera kyrkor eller andra för distriktets allmänna gudstjänster avsedda lokaler, men i distriktet anställd kantor ej själv kan fullgöra tjänstgöringen vid dem alla,

dels ock huru med orgelspelningen och ledningen av sången skall förhållas vid av offentlig myndighet föreskrivna allmänna andaktsstunder, vid vilka kantor ej har skyldighet medverka.

26 §.

Förslag till lönereglering skall underställas domkapitlets prövning och fastställelse. För sådant ändamål skall förslaget jämte de handlingar, som enligt av Konungen meddelade bestämmelser skola ligga till grund för det samma, ävensom yttranden av pastor och vederbörande befattningshavare överlämnas till domkapitlet.

Innefattar förslaget beslut om inrättande av skolkantorsbefattning, må fastställelse därå ej meddelas, med mindre vederbörande folkskolinspektör eller, om denne funnit hinder möta mot inrättande av sådan befattning, skolöverstyrelsen lämnat medgivande till befattningens inrättande.

Där vid granskning av förslaget befinnes:

att i de fall, där självständig kantorsbefattning lämpligen bort inrättas, i stället inrättats kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring;

eller att, där särskild anordning, på sätt i 34 § 2 mom. stadgas, av kantorsdistriktet beslutats för uppehållande av vissa av de göromål, som tillhöra kantors verksamhet, sådan anordning icke kan anses tillfredsställande med hänsyn till göromålen behöriga fullgörande;

eller att kantor ålagts tjänstgörömål, som ej må åt honom i tjänsten uppdragas;

eller att den åt kantor anslagna lön uppenbarligen ej står i skäligt förhållande till omfattningen av hans tjänstgörömål och levnadskostnaderna i orten;

eller att lönen satts till lägre belopp än i 13 § stadgat minimibelopp utan att sådana omständigheter föreligga, som kunna föranleda dylik nedsättning;

eller att förslaget eljest strider mot de i denna lag givna bestämmelser;

eller att vid förslagets upprättande ej samtliga för kantors avlöning avsedda tillgångar medtagits,

skall domkapitlet, innan ärendet företages till avgörande, bereda kantorsdistriktet tillfälle att i anmärkta avseenden vidtaga rättelse.

Sker ej inom av domkapitlet utsatt tid rättelse, som ovan sägs, har domkapitlet att med eget utlåtande underställa ärendet i erforderliga delar Konungens avgörande; och avvakte domkapitlet sådant avgörande, innan ärendet i övrigt av domkapitlet företages till slutlig prövning.

27 §.

Lönereglering skall, där ej annorlunda överenskommes, träda i kraft den första maj, som inträffar näst efter det löneregleringen blivit fastställd genom beslut, som äger laga kraft; innehavare av redan tillsatt befattning dock obetaget att under sin återstående tjänstetid bibehållas vid förutvarande avlöningsförmåner och tjänstgöringsskyldighet, där han ej vid befattningens tillsättande förbundits att underkasta sig ändrade bestämmelser i nämnda avseenden.

28 §.

Är tillämpning av lönereglering beroende av viss befattningshavares avgång, skall, där så erfordras, särskild lönereglering fastställas för den tid, denne vid sin befattning kvarstår.

Särskild lönereglering, gällande under befattningshavarens tjänstetid, må ock upprättas, då innehavare av befattning, för vilken lönereglering fastställts, ej besitter den kompetens, som enligt av Konungen meddelade bestämmelser i allmänhet erfordras för motsvarande befattning.

29 §.

På framställning av befattningshavare, som under minst fem år innehaft befattning, för vilken enligt bestämmelserna i denna lag upprättad

lönereglering varit gällande under tio år, äger, om skäl därtill äro, domkapitlet förordna, att för befattningen ny lönereglering må upprättas.

Förordnande om upprättande av ny lönereglering må ock av domkapitlet meddelas, om kantorsdistrikt beröres av ändring i ecklesiastik indelning eller ock av sådan ändring eller av annan anledning förorsakas väsentlig ökning av befattningshavarens tjänstgörömål.

Har i samband med upprättande av lönereglering läget av bostad, som skall kontor av distriktet beredas, ej bestämts, och förläggas bostaden sedan på sådant avstånd från kyrka eller begravningsplats, att kontor för resa åsamkas större kostnad än som vid löneregleringen må hava beräknats, äger på framställning av befattningshavaren domkapitlet förordna, att skälig jämkning i löneregleringen skall äga rum, och gäller därvid i tillämpliga delar vad om lönereglering stadgats.

30 §.

Skolkantorsbefattning må, då ledighet inträffar, icke återbesättas med mindre vederbörande folkskolinspektör medgivit, att befattningen må på de av kantorsdistriktet bestämda villkor fortfarande vara inrättad såsom skolkantorsbefattning eller, om folkskolinspektören funnit hinder däremot möta, skolöverstyrelsen lämnat medgivande därtill.

Lämnas ej sådant medgivande skall, där ej annorlunda i föreskriven ordning bestämmes, om befattningen gälla vad om kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring, som ej är skolkantorsbefattning, finnes stadgat.

31 §.

Kantor skall vara medlem av svenska kyrkan.

Närmare bestämmelser angående behörighetsvillkoren för kantorsbefattning meddelar Konungen.

32 §.

Kantorsbefattning må sökas även av kvinna, kantorsdistriktet obetaget att beträffande kantorsbefattning, som ej är skolkantorsbefattning, vid befattningens ledigförklarande bestämma, att befattningen må sökas endast av man; ägande kantorsdistriktet därvid jämväl bestämma, att befattningen må sökas av kvinna endast såvida hon är ogift, samt att, om till befattningen utses ogift kvinna, hon skall vara skyldig frånträda befattningen, såvida hon ingår i gifte.

33 §.

För kantorsbefattning, som ej är skolkantorsbefattning, vare laga av- och tillträdestid, där ej annorlunda överenskommes, den första maj. För skolkantorsbefattning gäller i fråga om laga av- och tillträdestid vad om folkskollärartjänst i sådant avseende stadgas.

34 §.

1. I större kantorsdistrikt må, med bibehållande för innehavare av kantorsbefattning av övriga kantor åliggande göromål, särskild befattning inrättas för orgelspelningen och vad därmed sammanhänger (*organistbefattning*) eller för den icke kyrkomusikaliska delen av kantors verksamhet (*klockar- eller kyrkofogdebefattning*). Där så finnes lämpligt, må i distriktet inrättas båda dessa särskilda befattningar.

Organistbefattning är antingen *självständig organistbefattning*, då befattningen är avsedd att utgöra befattningshavarens huvudsakliga verksamhet, eller *organistbefattning med begränsad tjänstgöring*, då befattningen är avsedd att för befattningshavaren utgöra en bisyssla.

I fråga om behörighetsvillkoren för organistbefattning samt för klockar- eller kyrkofogdebefattning ävensom angående tjänstäliggandena för innehavare av sådan befattning meddelar Konungen närmare bestämmelser; och gäller i övrigt i tillämpliga delar: för självständig organistbefattning och för klockar- eller kyrkofogdebefattning vad i lag eller författning stadgas om självständig kantorsbefattning samt för organistbefattning med begränsad tjänstgöring vad i lag eller författning stadgas om kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring av högre grad.

2. Vill kantorsdistrikt, där kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring inrättats, vidtaga särskild anordning för uppehållandet av vissa av de göromål, som tillhöra kantorns verksamhet, må sådant ske, dock ej beträffande göromål, som avses i 8 § 6:o).

3. Uppkommer vid inrättande av särskild befattning, varom ovan förmåles, fråga om till vilken befattningshavares avlöning befintliga boställen, donationer eller andra avlöningstillgångar skola användas, må dylik fråga underställas Konungens prövning.

35 §.

Ordinarie innehavare av befattning, som i denna lag avses, utses å kyrkostämma med den eller de församlingar, som kantorsdistriktet om-

fattar, där ej tillsättningsrätten tillkommer enskild eller beträffande skolkantorsbefattning Konungen annorlunda förordnar.

Närmare bestämmelser angående tillsättningen, så ock bestämmelser rörande tjänstledighet, avsked och ansvar för fel i tjänsten, meddelar Konungen.

Har enskild person, som äger rätt att tillsätta befattning, som i denna lag avses, försummat att inom den tid, Konungen äger bestämma, till kyrkorådet göra anmälan om den person, som utsetts till befattningen, vare tillsättningsrätten för den gången förlorad; och gånge med befattningens tillsättning, på sätt om dylik befattning i allmänhet är föreskrivet.

36 §.

Innehavare av befattning, som i denna lag avses, vare skyldig underkasta sig de bestämmelser, som kunna varda meddelade angående såväl hans egen som hans änkas och barns pensionering; dock att för innehavare av befattning, som tillträdes efter det sådana bestämmelser meddelats, i nämnda avseende skall gälla vad som vid tillträdet till befattningen var stadgat.

37 §.

Omfattar stad flera pastorat med gemensam ekonomi, skall lönereglering för dessa, oaktat de utgöra särskilda kantorsdistrikt, verkställas gemensamt.

38 §.

Beträffande i denna lag avsedda befattningar i icke territoriella församlingar äger Konungen meddela erforderliga föreskrifter.

39 §.

Vad om domkapitlet i denna lag är stadgat gäller även om Stockholms stads konsistorium.

40 §.

Genom denna lag upphävas:

11 kap. 8 §, 24 kap. 11, 30, 31, 32 och 33 §§ samt 26 kap. 1 § kyrkolagen, så vitt dessa lagrum avse klockare eller organister;

lagen den 14 oktober 1898 angående tillägg till 15 kap. 18 § kyrkolagen;

förordningen angående allmänt ordnande av klockarnes löneinkomster den 2 november 1883;

lagen angående ändring i gällande stadganden om tillsättning av organist- och klockarbefattningar den 6 april 1894;

lagen angående sättet för organistlöns utgående den 16 oktober 1908;

7 punkten i prästerskapets privilegier av den 16 oktober 1723, i vad den avser ämbetsgårdar för klockare i städerna;

så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot de i denna lag meddelade bestämmelser.

Övergångsbestämmelser.

1. Senast inom två år efter det denna lag trätt i kraft skall, sedan i de fall, där indelning i kantorsdistrikt skall äga rum, domkapitlet förordnat om sådan indelning, förslag till lönereglering för kantor upprättas i enlighet med bestämmelserna i denna lag, där ej anstånd, på sätt i 3 mom. stadgas, medgivits med förslagets upprättande.

2. I pastorat, som består av flera församlingar, åligger det kyrkostämmans ordförande i varje församling att senast inom sex månader efter det denna lag trätt i kraft å kyrkostämman låta upptaga fråga om pastoratets indelning i kantorsdistrikt samt till domkapitlet översända kyrkostämmans framställning i ämnet, där ej anstånd, på sätt i 3 mom. stadgas, medgivits med frågans upptagande. Har ej inom nämnda tid sådan framställning till domkapitlet inkommit och har ej anstånd, som nyss sagts, medgivits, åligger det domkapitlet att omedelbart upptaga frågan om pastoratets indelning i kantorsdistrikt och, sedan yttranden från vederbörande församlingar, på sätt stadgas i 5 §, inhämtats, densamma avgöra i så god tid, att därav berört kantorsdistrikt må kunna medhinna att inom föreskriven tid upprätta förslag till lönereglering.

3. Har för pastorat lönereglering enligt lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 ännu ej blivit av Konungen fastställd eller finnas eljest därtill särskilda skäl, äger domkapitlet medgiva, att med upptagande av frågan om indelning i kantorsdistrikt så ock med upprättande av förslag till lönereglering för kantor må anstå viss tid, där domkapitlet finner, att för befattningshavare, som därav beröres, lönen utgår

med belopp, som enligt de i denna lag stadgade grunder kan anses motsvara omfattningen av hans tjänstgörömål och levnadskostnaderna i orten. Anstånd, som här avses, må dock ej medgivas för längre tid än som av omständigheterna oundgängligen påkallas.

4. Då nuvarande klockar-, organist- eller kyrkosångarbefattning efter denna lags trädande i kraft bliver ledig, må åtgärder för befattningens återbesättande ej vidtagas, förrän lönereglering i enlighet med bestämmelserna i denna lag fastställts för det kantorsdistrikt, befattningen tillhör. Beträffande avlöning till vikarie å sådan befattning skall vad i 24 § stadgats i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

5. Intill dess lönereglering, som i 1 mom. sägs, trätt i kraft för viss befattning, skall beträffande befattningen och dess innehavare nu gällande stadganden äga tillämpning, där ej Konungen annorlunda förordnar.

6. Angående skyldighet för kantorsdistrikt att å lön, som enligt denna lag fastställts, utgiva dyrtidstillägg, så ock angående grunderna för sådant tillägg, därom bestämma Konungen och riksdagen.

Förslag

till

L A G

om mässfallsgudstjänst.

Häri genom förordnas som följer:

Domkapitlet äger efter förslag av pastor och kyrkoråd uppdraga åt kantor, klockare (kyrkofogde) eller annan person, som finnes därtill lämplig, att, där å sön- eller helgdag prästen av sjukdom eller annat hinder är urståndsatt att fullgöra sin tjänst i kyrkan, leda församlingens gudstjänstfirande medelst psalmsång, läsning och bön i enlighet med de närmare anvisningar, som av domkapitlet meddelas.

---

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 9 april 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
Statsråden: THORSSON,
                  OLSSON,
                  SANDLER,
                  NOTHIN,
                  NILSSON,
                  ERIKSSON,
                  SVENSSON,
                  HANSSON.

T. f. chefen för justitiedepartementet, statsrådet Nothin anförde efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet:

»Genom beslut den 1 oktober 1915 har Kungl. Maj:t uppdragit åt regeringsrådet Gabriel Thulin att inom ecklesiastikdepartementet biträda vid utarbetande av förslag till ändrade bestämmelser rörande klockarinstitutionen.

Med en i september 1919 dagtecknad skrivelse har Thulin till chefen för ecklesiastikdepartementet överlämnat:

dels en utredning angående klockar-, organist- och kantors(kyrkosångar)befattningarna, innefattande:

Avd. 1. Historisk-statistisk översikt.

Avd. 2. Förslag till klockarinstitutionens omreglering samt riktlinjer för ny lagstiftning.

Avd. 3. Tabellbilagor, i vilka, bland annat, ingår en redogörelse för samtliga klockare eller organister anslagna boställen och jordar;

dels ock förslag till lag angående kantorer jämte därmed sammanhängande författningsförslag.

På grund av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 oktober 1919 har sedermera chefen för ecklesiastikdepartementet tillkallat ytterligare fyra sakkunniga att inom ecklesiastikdepartementet under Thulins ordförandeskap biträda med fortsatt utredning rörande klockarinstitutionen.

De sakkunniga hava avlämnat ett den 6 mars 1920 dagtecknat betänkande, innehållande, bland annat, av motiv åtföljda förslag till lag angående kantorer, till lag angående mässfallsgudstjänst samt till lag angående anställande i vissa fall av kyrkoskrivare å pastorsexpeditionerna.

De sakkunnigas förslag, som i huvudsak ansluter sig till de av Thulin utarbetade riktlinjerna för ny lagstiftning i ämnet (Thulins utredning avd. 2 sid. 163—225) är byggt huvudsakligen på följande grunder:

I stället för de nuvarande klockar-, organist- och kyrkosångarbefattningarna skola inrättas kantorsbefattningar. Kantor tillägges egenskap av kyrklig tjänsteman. I varje kantorsdistrikt, som må omfatta en eller flera församlingar, om dessa höra till samma pastorat, skall finnas anställd en kantor. Om inom kantorsdistriktet finnas flera kyrkor eller andra för distriktets allmänna gudstjänster avsedda lokaler och en kantor ej lämpligen kan fullgöra den kantor åliggande tjänstgöring vid dem alla, må flera kantorer anställas i distriktet.

Kantorsbefattningarna äro av två huvudslag: kantorsbefattning, som är avsedd att utgöra befattningshavarens huvudsakliga verksamhet (*självständig kantorsbefattning*), eller kantorsbefattning, som är avsedd att för befattningshavaren utgöra en bisyssla (*kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring*). Kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring är av *högre* eller *lägre grad*. Har kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring i viss föreskriven ordning förenats med folkskollärartjänst, benämnes den *skolkantorsbefattning*.

Består pastorat av endast en församling, utgör denna ett kantorsdistrikt. Består pastoratet av flera församlingar, skall indelning i kantorsdistrikt äga rum. Häreom förordnar domkapitlet efter det yttrande inhämtats från församling, som av indelningen beröres och ej själv hos domkapitlet gjort framställning i ämnet.

I förslaget till lag angående kantorer angivas de allmänna huvudgrunderna för kantors tjänstäligganden. De närmare bestämmelserna angående dessa åligganden skola meddelas i en särskild stadga angående kantorer, som Kungl. Maj:t skall äga utfärda i administrativ väg.

Den särskilda stadgan, vartill de sakkunniga avgivit förslag, skall jämväl innehålla bestämmelser angående behörighetsvillkor samt tillsättning, tjänstledighet, avsked och ansvar för fel i tjänsten.

Kantors tjänstäligganden äro dels av kyrkomusikalisk dels av icke kyrkomusikalisk art. Huvudvikten ligger dock å de kyrkomusikaliska göromålen. Bland göromål av icke kyrkomusikalisk art har för innehavare av självständig kantorsbefattning upptagits att i viss utsträckning biträda å pastorsexpeditionen, där sådant biträde erfordras.

I fråga om lönerna upptager lagförslaget principen om minimilöner. Innehavare av självständig kantorsbefattning skall, jämte lönen, av kantorsdistriktet, om så lämpligen ske kan, förses med bostad. Angående storleken och beskaffenheten av sådan bostad samt tillsynen därå skall Kungl. Maj:t äga meddela bestämmelser. Där distriktet ej bereder självständig kantor bostad, skall han i stället erhålla hyresersättning.

Lönen bestämmes genom lönereglering, vartill förslag upprättas å kyrkostämman med den eller de församlingar, som kantorsdistriktet omfattar. Förslaget skall underställas domkapitlets prövning och fastställelse. I vissa fall skall löneregleringsförslaget i erforderliga delar hänskjutas till Kungl. Maj:ts avgörande. Är tillämpning av lönereglering beroende av viss befattningshavares avgång skall, där så erfordras, särskild lönereglering fastställas för den tid, denne vid sin befattning kvarstår. Särskild lönereglering, gällande under befattningshavarens tjänstetid, må ock upprättas, då befattningshavaren ej besitter den kompetens, som för motsvarande befattning i allmänhet är föreskriven.

För kantors avlöning svarar kantorsdistriktet. I följd härav skall distriktet övertaga de boställen, som äro anslagna till bostad eller avlöning åt innehavare av nuvarande klockar-, organist- eller kyrkosångarbefattningar. För beredande av bostad åt kantor må kantorsdistriktet använda boställe eller visst område därav. I den mån boställe eller del därav ej tages i anspråk för nyssnämnda ändamål skall bostället (löneboställe) utarrenderas i enlighet med de föreskrifter, Kungl. Maj:t äger bestämma. Enligt av de sakkunniga upprättat förslag till förordning angående utarrendering av kantors löneboställen kan ock under vissa förhållanden löneboställe efter

Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall upplåtas till bruk åt kantor mot det avdrag å den kontanta lönen, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

I större kantorsdistrikt må, jämte kantorsbefattning, inrättas antingen särskild befattning för orgelspelningen och vad därmed sammanhänger (*organistbefattning*) eller särskild befattning för den icke kyrkomusikaliska delen av kantors verksamhet (*klockar- eller kyrkofogdebefattning*) eller ock båda dessa särskilda befattningar. Detta har motiverats med att i större kantorsdistrikt, särskilt i de större städerna, ökade krav i kyrkomusikaliskt avseende ofta ställas och att de göromål, som tillhöra den icke kyrkomusikaliska delen av kantors verksamhet, mången gång äro av den omfattning, att de kräva en persons hela arbetstid. Bland göromålen för innehavare av klockar- eller kyrkofogdebefattning ligger huvudvikten vid biträde å pastorsexpeditionen, som denne befattningshavare är skyldig lämna.

Förslaget till lag angående mässfallsgudstjänst innebär, att domkapitlet äger uppdraga åt kantor, klockare (kyrkofogde) eller annan person, som finnes därtill lämplig, att, där å sön- eller helgdag prästen av sjukdom eller annat hinder är urståndsatt att fullgöra sin tjänst i kyrkan, leda församlingens gudstjänstfirande medelst psalmsång, läsning och bön i enlighet med de närmare anvisningar, som av domkapitlet meddelas.

Enligt förslaget till lag angående anställande i vissa fall av kyrkoskrivare å pastorsexpeditionerna åligger det vederbörande församling att till kyrkorådets förfogande ställa erforderliga medel för avlönande av kyrkoskrivare under tid, då sådant biträde erfordras å pastorsexpeditionen. Förutsättning för inträde av denna församlingens skyldighet är, att de å pastors-expeditionen tjänstgörande prästmännen ej utan åsidosättande av övriga dem åliggande göromål kunna medhinna arbetet å expeditionen. I de fall, då självständig kantorsbefattning eller klockar- eller kyrkofogdebefattning inrättats, hava dock innehavare av dessa befattningar att i första hand biträda vid arbetet å pastorsexpeditionen i den omfattning, som för dem bestämmes. Huruvida kyrkoskrivare skall anställas bedömes med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall. Vägrar församling att anslå medel för anställande av kyrkoskrivare eller äro de för ändamålet anvisade medlen otillräckliga, äger pastor, med bifogande av redogörelse för arbetet å pastors-expeditionen, hos domkapitlet göra den framställning i ämnet, som av omständigheterna må finnas påkallad. Finner domkapitlet framställningen böra bifallas, har domkapitlet att med eget utlåtande underställa frågan Konungen, som förordnar, huruvida kyrkoskrivare skall anställas, samt bestämmer det belopp, som för ifrågavarande ändamål bör utgå.

Till bestridande av avlöning åt kantorer, klockare (kyrkofogdar) och kyrkoskrivare hava de sakkunniga föreslagit, att i vissa fall bidrag skola utgå av allmänna medel, nämligen dels av statsmedel och dels från kyrkofonden. I punkten 45 under åttonde huvudtiteln av årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t redan föreslagit riksdagen att, i avvaktan på proposition med förslag till ändrade bestämmelser rörande klockarinstitutionen, såsom bidrag av statsmedel för avlönande av ifrågavarande befattningshavare beräkna på ordinarie stat ett belopp av 50,000 kronor; och kommer i anslutning härtill frågan om nämnda bidrag av statsmedel och från kyrkofonden att på föredragning av chefen för ecklesiastikdepartementet särskilt föreläggas riksdagen.»

Föredraganden uppläste härefter ifrågavarande lagförslag eller förslag till lag angående kantorer, till lag angående mässfallsgudstjänst och till lag angående anställande i vissa fall av kyrkoskrivare å pastorsexpeditionerna samt hemställde, att lagrådets utlåtande måtte för det ändamål, § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas över berörda tre förslag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

Adil Wifvesson.

---

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd torsdagen den
22 april 1920.*

Närvarande:

Justitieråden AMÉEN,
friherre LEJONHUFVUD,
EDELSTAM,
Regeringsrådet LINNÉR.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 9 april 1920, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det ändamål, § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas över upprättade förslag till *lag angående kontor*, *lag angående mässfallsgudstjänst* och *lag angående anställande i vissa fall av kyrkoskrivare å pastorsexpeditionerna*.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsrådet Gustaf Styrbjörn Dahlqvist.

Förslagen föranledde följande yttranden av lagrådet och dess särskilda ledamöter.

Förslaget till lag angående kontor.

5 och 7 §§.

Justitierådet *Edelstam* och regeringsrådet *Linnér*:

För den händelse flera församlingar sammanföras till ett distrikt stadsgas i 7 §, att de till dessa församlingar hörande boställen eller andra till-

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 18 häft. (Nr 22.)

gångar, som skola användas till kantors avlöning, anses tillhöra kantorsdistriktet gemensamt, där ej annorlunda mellan församlingarna överenskommes eller, då fråga om sådan överenskommelse blivit väckt men överenskommelse ej kunnat träffas, av Konungen förordnas. Här uppställas alltså den huvudregeln, att vid sammanslagning av församlingar till ett kantorsdistrikt församlingarnas separata tillgångar av förevarande slag skola övergå till att användas för hela distriktets räkning utan gottgörelse till den ursprungligen berättigade församlingen. Icke sällan torde det här vara fråga om boställen, som inköpts av just denna församling för dess egen klockares eller organists behov, eller om boställen eller andra tillgångar, som någon församlingsmedlem donerat till församlingen för att bidra till klockar- eller organisttjänstens uppehållande och därigenom gagna den församling, som legat honom särskilt om hjärtat. Under sådana förhållanden synes det icke vara riktigt att låta lagen principiellt ställa sig på den ståndpunkten att församlingen såsom sådan skall avstå från sin ifrågavarande tillgång, även om ett korrektiv däremot behålles i den frivilliga överenskommelse eller Konungens förordnande, som omhandlas i paragrafen. Den föreslagna anordningen torde ej heller vara påkallad av några tvingande organisatoriska skäl. Församlingarna skola ju även efter sammanslagningen till ett kantorsdistrikt fortfara att vara skilda ecklesiastika primärkommuner i övrigt, och det möter därför ingen svårighet att låta ifrågavarande tillgångar redovisas för varje församling för sig. Den riktiga grundsatsen synes därför vara, att för kantors avlöning avsedda tillgångar, som tillhöra församling, vilken förenas med annan församling till ett kantorsdistrikt, fortfarande skola anses tillhöra densamma, där icke mellan församlingarna annorlunda överenskommes. I enlighet härmed torde förevarande bestämmelse böra ändras.

Andra stycket i 7 § torde vara avsett att meddela föreskrifter för de fall att genom distriktsindelning inträder förändring så, att antingen två eller flera församlingar, vilka äga gemensamma tillgångar för kantors avlöning och vilka förut varit förenade till ett gemensamt klockardistrikt, genom distriktsindelningen uppdelas på var sitt särskilda distrikt eller någon av flera församlingar, vilka förut utgjort skilda eller ett gemensamt distrikt och haft gemensamma tillgångar, genom distriktsindelningen förenas med annan församling till nytt distrikt.

Med den uppfattning, som nyss uttalats i fråga om första stycket, behöver här endast meddelas stadgande angående uppdelning av gemensamma tillgångar på de särskilda församlingar, som före distriktsindelningen varit ägare av dem.

Då ett bibehållande av det gamla sambandet torde, särskilt i det fall att någon eller några av församlingarna ingå i en ny distriktskombination, kunna föranleda svårigheter, synes det lämpligast att föreskriva, att uppdelning skall ske mellan de församlingar, som bildat den ursprungliga gemensamheten, på sätt dessa församlingar överenskomma eller i brist på överenskommelse Konungen förordnar. När dylik uppdelning skett, gälla beträffande förhållandet mellan de församlingar, som genom den nya indelningen förenats till ett distrikt, de regler, som förut föreslagits i första stycket.

I sammanhang härmed fästes uppmärksamheten på följande oklarhet i 5 och 7 §§.

Enligt 5 § har det överlämnats åt domkapitlet att besluta om indelning i kantorsdistrikt, då pastorat består av flera församlingar. För den händelse frågan gäller, huruvida församling, som i förevarande avseende förut utgjort eget distrikt, skall förenas med annan församling till ett kantorsdistrikt, stadgas emellertid i sista stycket den inskränkningen i domkapitlets beslutanderätt, att dylik sammanföring, om församlingen motsätter sig densamma, endast må ske, då det finnes nödigt för en ändamålsenlig indelning av pastoratet i dess helhet.

Nu torde det emellertid lätt kunna inträffa, att församling, som äger boställe, donation eller annan särskild tillgång till bestridande av kantors avlöning, för samtycke till sammanföring med annan församling uppställer såsom villkor, att nyssnämnda tillgång kommer församlingen ensam till godo för dess andel i avlöningen. Om överenskommelse därom enligt 7 § icke kan träffas med övriga församlingar, som avses att ingå i samma kantorsdistrikt, synes tvivelaktigt, hur man bör förfara. Förslaget lär utgå från den ståndpunkten, att först frågan om distriktsindelning skall avgöras och därefter, om det erfordras, reglering verkställas av användningen av ifrågavarande tillgångar. Men detta tillvägagångssätt passar icke, då frågan om tillgångarna kommer upp redan som villkor för samtycke till distriktsindelningen.

Om första stycket av 7 § ändras på sätt förut föreslagits, bortfaller berörda svårighet för där avsedda fall. Däremot kan den tänkas uppkomma, då en distriktsindelning förutsätter både en uppdelning och en sammanslagning av församlingar till ett nytt kantorsdistrikt enligt 7 § andra stycket. För detta fall eller, om icke den här ovan förordade ändringen i första stycket vidtages, jämväl i de fall, som där avses, torde det

vara lämpligast att låta domkapitlet hänskjuta frågan om distriktsindelningen till Konungens avgörande. Tillägg härom bör fogas till 5 §.

Justitierådet friherre *Leijonhufvud*:

På sätt redan inom lagrådet framhållits torde i vissa fall frågan om indelning i kantorsdistrikt skola av domkapitlet hänskjutas till Konungens prövning.

Avfattningen av andra stycket i 7 § synes böra så jämkas, att därav framgår, att, vare sig uppgörelse mellan parterna i den där berörda frågan kan träffas eller ej, det slutliga avgörandet tillkommer Konungen.

8 §.

Lagrådet:

Uppenbarligen måste det sörjas för, att, i händelse överenskommelse i det hänseende, varom förmäles i senare delen av 8 mom., icke skulle kunna träffas mellan kantor och vederbörande pastor, frågan kan ändock varda ordnad, och lika klart torde vara, att pastor är den, som därvid bör hava avgörandet sig anförtrott. Stadgandet torde därför böra utbytas mot föreskrift, att den skyldighet, varom här är fråga, skall av kantor fullgöras i den ordning, som av pastor efter samråd med kantorn bestämmes.

12 §.

Lagrådet:

I 21 och 23 §§ givas föreskrifter åsyftande att avkastningen av fonder, som till förmån för kantorn må finnas inom ett distrikt, skall i första hand användas till kantorns avlöning, och genom stadgandet i förevarande paragraf är det sörjt för, att genom donationer bildade fonder, vilkas avkastning nu tillkommer innehavare av klockar-, organist- eller kyrkosångarbefattningar, skola efter inrättandet av kantorsbefattning anses förenade med sistnämnda befattning. Motsvarande stadgande torde böra meddelas beträffande andra fonder än donationsfonder, för den händelse, såsom väl kan antagas, sådana skulle på en del håll förefinnas.

Justitierådet *Edelstam* och regeringsrådet *Linnér*:

De befattningar, som omförmälas i 35 §, äro icke kantorsbefattningar enligt lagens terminologi. På grund av förevarande paragraf skulle alltså i densamma avsedda förmåner och rättigheter icke kunna vara för-

bundna med befattningar av förstnämnda slag. Av 35 § 4 mom. framgår emellertid, att så dock kan vara fallet. För undanröjande av den oklarhet, som sålunda föreligger, torde i förevarande paragraf böra intagas en erinran om bestämmelserna i 35 §.

13 §.

Lagrådet:

Något tydligare än i 6 mom. andra stycket skett torde böra uttalas, att fri skjuts eller ersättning därför tillkommer kantor allenast för resa till förrättning, för vilken han äger att uppbära särskilt arvode.

Då tillämpning av det i 7 mom. omförmälda äventyr icke lär skola ifrågakomma utan att därom fattats särskilt beslut av kantorsdistriktet, synas orden »icke skall utgå» lämpligen kunna utbytas mot »kan komma att innehållas».

15 och 16 §§.

Justitieråden friherre *Leijonhufvud* och *Edelstam*:

Enligt 15 § skola befintliga boställen vid ny lönereglerings trädande i kraft övertagas av kantorsdistriktet. Beträffande ordnandet av rättsförhållandet mellan avträdare och tillträdare hänvisas till vad i motsvarande fall stadgas i fråga om prästerskapets boställen, vilken hänvisning innebär, att av- och tillträdessyn alltid skall hållas av synerätt på föranstaltande av domkapitlet.

Av den till grund för lagförslaget liggande utredningen framgår emellertid, att ett väsentligt antal av de boställen, varom här är fråga, är av mycket obetydligt värde. Kostnaden för en syneförrättning kan då lätt komma att stå i uppenbart missförhållande till detta värde. Olägenheten härav framstår desto starkare för det fall, att på grund därav att vid lönereglerings ikraftträdande gällande arrende utgår någon tid därefter ny syn behöves vid arrendets frånträdande. Det bör därför tillses, om det ej låter sig göra att undvika det obligatoriska hållandet av syn vid kantorsdistriktets övertagande av bostället.

Att syn enligt förslaget alltid kräves torde i första hand betingas av bestämmelsen i 16 § därom att prövning huruvida boställe eller del därav må användas till bostad åt kantorn skall, då fråga därom uppkommer, ske vid syn. Bestämmelsen, som överensstämmer med vad om prästerskapets boställen gäller och som vad dem angår är av behovet påkallad,

torde här ej vara lika nödvändig. I regel är användandet av kantorsboställe helt eller delvis till bostad åt kantorn icke av ekonomisk betydelse för annan än distriktet självt, och det torde då kunna överlämnas åt detta att därutinnan besluta, med förbehåll om myndighets granskning och godkännande av anordningens lämplighet. Endast om boställe utgör enskild tillgång för en av flera församlingar, vilka bilda gemensamt kantorsdistrikt, ställer sig saken annorlunda. Bestrider förstnämnda församling, att bostället tages i anspråk för bostad, eller kunna församlingarna ej enas om storleken eller belägenheten av det område, som därtill skall användas, lär syn — antingen av- och tillträdessyn eller särskild laga syn — behöva tillgripas för slitande av tvisten. I enlighet med de nu antydda grunderna torde 16 § lämpligen kunna omarbetas. Den prövande myndigheten bör uppenbarligen vara domkapitlet och prövningen bör kunna ske såväl i samband med löneregleringen som fristående. Det kan nämligen ofta vara fördelaktigt, att frågan om bostaden är avgjord innan lönevillkoren i övrigt komma under behandling. Antingen i lagen eller genom Konungens förordnande torde lämnas föreskrift om bostadsområdets utmärkande på karta eller eljest beskrivande av dess gränser på tillfredsställande sätt, därest hela bostället ej därtill erfordras; tvist kan eljest lätt uppkomma mellan boställshavaren och arrendator av bostället i övrigt.

Vidtages den nu tillstyrkta ändringen, synes man kunna inskränka hållandet av syn vid distriktets övertagande av bostället till de fall, då avträdare eller tillträdare gör framställning därom hos domkapitlet. Om större försiktighet anses påkallad för undvikande av rättsförlust på grund av förbiseende, kan rätten att underlåta hållande av syn göras beroende därav att såväl av- som tillträdare efter förfrågan av domkapitlet förklara, att syn ej av dem önskas. Med upptagande av ett sådant system torde kunna uppnås befrielse från en hel del syner utan att någon fara för rätts säkerheten därav uppkommer. Det hemställes förty om härför nödig ändring av 15 §.

Justitierådet *Améen* och regeringsrådet *Linnér*:

Då boställe skall övertagas av kantorsdistrikt, förutsättes enligt förslaget, att syn hålles därå, vare sig av- och tillträdessyn eller särskilt begärd laga syn. Allenast genom synen kan avgöras, huruvida bostället eller del därav skall utgöra löneboställe i den betydelse 17 § avser, och först sedan synen hållits må fråga upptagas om försäljning eller utbyte av löneboställe eller del därav enligt 18 §.

Såsom redan inom lagrådet erinrats, torde emellertid i åtskilliga fall missförhållande komma att uppstå mellan synekostnaderna och värdet av det boställe, synen skulle gälla. Det vore därför önskvärt, om syn i dylika fall kunde undvikas utan att rättssäkerheten trädde för nära. Om undantaget från den allmänna regeln att syn skall äga rum inskränkes till sådana boställen, som äro obebyggda och vilka icke hava den storlek, att de kunna bliva föremål för självständigt jordbruk, samt det tillika överlämnas åt Konungens befallningshavande, efter domkapitlets hörande, att på därom gjord ansökning förordna, att syn å bostället icke må erfordras, torde all nödig försiktighet vara iakttagen. Ändring i enlighet härmed synes därför böra äga rum. Tilläventyrs kan det också vara lämpligt, att i de fall, då dylik ansökan kan ifrågakomma, domkapitlet inforrar yttrande från kantorsdistriktet, huruvida dess önskan är, att syn icke skall äga rum, innan domkapitlet går att föranstalta om syn.

För ändamålet torde tillägg böra ske till 18 § samt erinran därom intagas i 15 §.

17 §.

Lagrådet:

Av förarbetena till lagförslaget framgår med full tydlighet, att skog, som kan höra till ett kantorsboställe, icke skall, utöver rätt till husbehovsvirke, utan vidare ingå vid det utarrenderande av bostället, varom här stadgas, utan att om handhavandet av dylik skogs skötsel skola gälla de särskilda föreskrifter, som därutinnan äro eller varda meddelade. Ej heller skall, med undantag för husbehovsvirke, virkestillgång eller avkastning därav få tagas i anspråk för kantors avlöning i annan mån än av berörda föreskrifter följer. Det synes emellertid lämpligt, att till förekommande av missförstånd lagtexten innehåller antydan om berörda förhållanden, och synas i sådant hänseende erforderliga erinringar kunna lämpligen göras i fråga om skogens förvaltning och vård i förevarande paragraf och beträffande avkastningen i 21 §.

21 §.

Lagrådet:

Om flera församlingar förenas till ett kantorsdistrikt, torde förvaltningen av kantorslönefonden böra ombesörjas av ett för dem gemensamt kyrkoråd, där ej särskilda skäl föranleda till annat. Även det förmanskap, som enligt förslaget tillhör kyrkorådet, bör, då kantorsdistrikt består av flera församlingar, utövas av ett gemensamt kyrkoråd. Därav bör emellertid icke med nödvändighet föranledas gemensamhet även i övriga kyrkliga an-

gelägenheter. Med nuvarande avfattning av hithörande bestämmelser i kyrkostämmoförordningen torde det dock vara tvivelaktigt, om det är fullt förenligt med nyssnämnda förordning att anordna gemensamt kyrkoråd för allenast vissa kyrkliga frågor. Lagrådet har velat erinra härom, för den händelse tillägg till nämnda förordning anses böra äga rum.

22 §.

Lagrådet:

Med den avfattning förevarande paragraf erhållit torde densamma omfatta även tvist mellan distrikt och tredje man angående rätten till viss fastighet eller annan tillgång. Dylik tvist lär emellertid böra avgöras av domstol.

För övrigt torde under paragrafens tillämpningsområde komma att höra så väl rena avlöningstvister som tvister mellan olika församlingar eller mellan representanter för olika intressen, t. ex. skolans och kyrkans, inom samma församling. Ehuru det i vissa avseenden kan vara fördelaktigt för de tvistande att få frågan redan i första hand avgjord av Konungen, synas tillräckliga skäl icke föreligga att i förevarande fall avvika från den eljest gällande administrativa instansordningen.

På grund härav ifrågasättes, om icke förevarande paragraf lämpligen bör utgå.

23 §.

Lagrådet:

Vid sista stycket torde böra fogas en erinran därom att, i händelse till kantorslönefonden inflyter inkomst från boställe eller annan tillgång, som tillkommer någon av församlingarna enskilt, denna församlings bidragskyldighet till församlingsavgifterna skall med hänsyn därtill jämkas.

25 §.

Lagrådet:

Då rättigheten att erhålla bostad uppenbarligen är att hänföra till avlöningsförmån, varom eljest kommer att stadgas genom lag, torde — om avsikten är, att, såsom föreslagits i ett jämväl utarbetat förslag till bostadsförordning, annan än den till tjänst- och nådår berättigade skall under någon tid efter tjänstinnehavarens död få kvarsitta i bostaden — redan i lagen böra meddelas föreskrift därutinnan.

30 §.

Lagrådet:

Vare sig 16 § bibehålles oförändrad eller förut inom lagrådet tillstyrkt omarbetning av densamma vidtages, kan inträffa, att först efter löneregleringens fastställande blir slutligen avgjort, varest bostad kommer att beredas kantorn, om sådan skall tillhandahållas honom av distriktet. Att häri ligger en viss oegentlighet kan knappast bestridas. Då kantorn ej skall erhålla särskild ersättning för de ordinarie tjänsteresorna, är uppenbarligen avståndet mellan bostaden och kyrkan av en viss betydelse vid bedömandet av den kontanta lönens tillräcklighet. Det synes dock svårligen låta sig göra att för alla fall påbjuda, att frågan om bostadens belägenhet skall avgöras före eller i samband med löneregleringen. Men om så är förhållandet, bör på annat sätt sörjas för, att icke, sedan lönen blivit bestämd, åt bostaden gives en för kantorn alltför ofördelaktig förläggning. I sådant syfte förordas intagande i 30 § av föreskrift att, om belägenheten av bostad, då sådan skall tillhandahållas kantorn, icke blivit vid löneregleringen bestämd, domkapitlet äger att förordna om jämkning av löneregleringen, därest bostaden sedermera erhållit ett för kantorn mindre gynnsamt läge än skäligt kunnat förväntas. Det större avståndet mellan bostaden och kyrkan föranleder då, redan enligt 13 § 3 mom. i dess nuvarande lydelse, förhöjning av lönen utöver minimibeloppet.

33 §.

Lagrådet:

Den befogenhet gentemot kvinnlig kantor, vilken enligt § 4 i förslaget till stadga angående kantorer skulle tillkomma kyrkorådet, synes, om den över huvud skall införas, vara av den beskaffenhet, att bestämmelsen därom bör inrymmas i lagen. Dess plats är då i förevarande paragraf.

37 §.

Lagrådet:

Paragrafens avfattning skulle kunna föranleda den tolkningen att, efter det pensionsbestämmelser meddelats, innehavare av befattning, som i lagen omhandlas, skulle vara pliktig att underkasta sig omreglering av egna eller änkas och barns pensionsförhållanden. Då detta icke lär vara avsett, torde paragrafen böra förses med tillägg att, sedan bestämmelser därutinnan meddelats, skall såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, i nämnda avseende gälla vad som vid tillträdet till befattningen är stadgat.

*Övergångsbestämmelserna.**Lagrådet:*

Då efter lagens ikraftträdande åtskillig tid kommer att förflyta innan kontorerna i enlighet med lagen kunna tillsättas, torde böra meddelas en övergångsbestämmelse, avseende att göra nu gällande lag fortfarande tillämplig i fråga om de rättigheter, som tillkomma, och de skyldigheter, som åligga motsvarande befattningshavare, vilka tillsatts före ikraftträdandet.

Förslaget till lag angående mässfallsgudstjänst.**Förslaget till lag angående anställande i vissa fall av kyrkoskrivare å pastorsexpeditionerna.***Lagrådet:*

Dessa två lagförslag lämnas utan anmärkning.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

---

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
tisdagen den 24 augusti 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Statsråden: NOTHIN,
SVENSSON,
HANSSON,
ÅKERMAN,
LINDER.

Efter gemensam beredning med t. f. chefen för ecklesiastikdepartementet anmälde chefen för justitiedepartementet statsrådet Åkerman lagrådets den 22 sistlidne april avgivna utlåtande över de genom Kungl. Maj:ts beslut den 9 i samma månad till lagrådet remitterade förslagen till *lag angående kontor*, *lag angående mässfallsgudstjänst* och *lag angående anställande i vissa fall av kyrkoskrivare å pastorsexpeditionerna*, samt erinrade, att Kungl. Maj:t genom skrivelse den 30 april 1920, n:r 429, givit riksdagen tillkänna, att proposition i det under punkten 45 i bilagan åttonde huvudtiteln till årets statsverksproposition omförmälda ärendet angående statsbidrag till avlönande av kontor m. fl. ej komme att avlätas till den då samlade riksdagen.

Efter redogörelse för innehållet i lagrådets utlåtande yttrade departementschefen beträffande förslaget till lag angående kontor:

»I 7 § första stycket stadgas såsom huvudregel, för den händelse flera församlingar sammanföras till ett distrikt, att de till dessa församlingar hörande boställen eller andra tillgångar, som skola användas till kantors avlöning, anses tillhöra kantorsdistriktet gemensamt, där ej annorlunda mellan församlingarna överenskommes eller, då fråga om sådan överenskommelse blivit väckt men överenskommelse ej kunnat träffas, av Konungen förordnas.

Mot berörda stadgande hava två av lagrådets ledamöter gjort erinran under uttalande, att den riktiga grundsatsen syntes vara, att för kantors avlöning avsedda tillgångar, som tillhöra församling, vilken förenas med annan församling till ett kantorsdistrikt, fortfarande skola anses tillhöra densamma, där icke mellan församlingarna annorlunda överenskommes. Till stöd härför har särskilt framhållits, att det här icke sällan torde vara fråga om boställen, som inköpts av just denna församling för dess egen klockares eller organists behov, eller om boställen eller andra tillgångar, som någon församlingsmedlem donerat till församlingen för att bidraga till klockar- eller organisttjänstens uppehållande och därigenom gagna den församling, som legat honom särskilt om hjärtat.

I nu berörda fall torde emellertid kunna antagas, att Kungl. Maj:t, om framställning därom göres, kommer att förordna, att bostället eller avlöningstillgången skall tillhöra ifrågavarande församling ensam. Härtill kommer, att flertalet av de fall, då flera församlingar komma att utgöra ett kantorsdistrikt, äro sådana, där dessa församlingar av gammalt haft gemensam befattningshavare. För dessa fall gäller redan nu såsom huvudregel, att för klockares eller organists avlöning avsedda boställen eller andra tillgångar anses tillhöra församlingarna gemensamt. Jag har med hänsyn härtill funnit den av berörda ledamöter gjorda erinran mot 7 § första stycket icke böra föranleda ändring i de sakkunnigas förslag i denna del.

I anslutning till berörda erinran har inom lagrådet framhållits, att det i vissa fall torde vara lämpligast att frågan om indelning i kantorsdistrikt, som enligt 5 § tillkommer domkapitlet, hänskötes till Konungens prövning, nämligen då församling, som ägde boställe, donation eller annan särskild tillgång till bestridande av kantors avlöning, för samtycke till sammanföring med annan församling uppställde såsom villkor, att nyssnämnda tillgång komme församlingen ensam till godo för dess andel i avlöningen, och överenskommelse därom enligt 7 § icke kunde träffas med övriga församlingar. Med hänsyn till vad sålunda erinrats inom lagrådet har till 5 § gjorts det tillägg att, där församling uppställer villkor, som nyss nämnts, och överenskommelse ej kan träffas, frågan om indelning i kantorsdistrikt skall underställas Konungens prövning.

Med anledning av erinran inom lagrådet har andra stycket i 7 § så jämkats, att därav tydligen framgår, att, vare sig uppgörelse mellan parterna i den där berörda frågan kan träffas eller ej, det slutliga avgörandet tillkommer Konungen.

Vid 15 och 16 §§ har lagrådet uttalat önskvärdheten av att möjlighet bereddes att undvika det obligatoriska hållandet av syn vid kantorsdistriktets övertagande av boställe, där det kunde ske utan att någon fara för rättssäkerheten uppkomme.

Lagrådet har till stöd härför åberopat, att ett väsentligt antal av de boställen, varom här vore fråga, vore av mycket obetydligt värde. Kostnaden för en syneförrättning kunde då lätt komma att stå i uppenbart missförhållande till detta värde. Jag anser, i likhet med vad två av lagrådets ledamöter uttalat, hållandet av syn vid distriktets övertagande av bostället kunna, utan att rättssäkerheten trädes för nära, inskränkas till de fall, då avträdare eller tillträdare därom gör framställning hos domkapitlet. I enlighet härmed har 15 § omarbetats. Givet är att, såsom samma ledamöter jämväl påpekat, större trygghet för undvikande av rättsförlust på grund av förbiseende kunde vinnas, om rätten att underlåta hållandet av syn göres beroende därav att såväl av- som tillträdare efter förfrågan av domkapitlet förklara, att syn ej av dem önskas. Frågan, huruvida en förfrågan eller erinran i nämnda avseende skall utgå från domkapitlet, torde emellertid lämpligast ordnas i administrativ väg och bör alltså i själva lagen endast angivas att hållandet av syn inskränkes till de fall, då avträdare eller tillträdare gör framställning hos domkapitlet.

Göres en ändring, varigenom hållande av syn inskränkes, och av- och tillträdessyn sålunda i många fall ej kommer att äga rum vid kantorsdistriktets övertagande av boställe, synas åtgärder jämväl böra vidtagas för att om möjligt särskild syn ej behöver förekomma för undantagande av boställe eller del därav till bostad med trädgård åt kantor. På sätt nyssnämnda ledamöter av lagrådet framhållit torde frågan om användandet av boställe eller del därav till bostad åt kantor kunna överlämnas åt distriktets bestämmande, med förbehåll om myndighets (domkapitlets) granskning och dess godkännande av anordningens lämplighet. Endast för det fall att boställe utgör enskild tillgång för en av flera församlingar, vilka bilda gemensamt kantorsdistrikt, och förstnämnda församling bestrider, att bostället eller visst område därav tages i anspråk för bostad, skulle, om församlingarna ej kunna enas, syn behöva tillgripas för slitande av tvisten. Huruvida syn är nödig bör det dock tillkomma domkapitlet att avgöra. I enlighet med dessa grunder har 16 § omarbetats.

Vad lagrådet vid 21 § erinrat om behovet av närmare regler för anordnande av gemensamt kyrkoråd för behandling av vissa med kantorsinstitutionen sammanhängande frågor synes mig, då motsvarande fråga be-

träffande prästerskapets avlöning är i anledning av riksdagens skrivelse den 23 mars 1917, nr 42, på Kungl. Maj:ts prövning beroende, ej för närvarande böra föranleda vidare åtgärd, utan torde fortfarande, på sätt hittills skett, kunna iakttagas att vederbörande kyrkoråd hålla gemen-samt sammanträde för behandling av hithörande frågor.

Genom det i 22 § införda stadgandet, som givetvis ej avser tvist mellan distriktet och tredje man utan endast tvister inom distriktet, skulle väl i många fall rättegångar kunna undvikas, men har jag likväl med anledning av vad lagrådet erinrat ansett lämpligast att detta stadgande åtminstone för närvarande ej upptages.

Då den befogenhet gentemot kvinnlig kantor, vilken enligt § 4 i förslaget till stadga angående kantorer skulle tillkomma kyrkorådet, icke synes mig böra i lag eller författning införas, har vad lagrådet vid 33 § erinrat icke föranlett någon ändring i sistnämnda lagrum.

I detta sammanhang föranlätas jag erinra därom, att jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1919 sakkunniga tillkallats att inom justitiedepartementet biträda med utredning av frågan om beredande av utsträckt behörighet för kvinnor att vinna tillträde till civil statstjänst. Sedan nämnda utredning slutförts, torde det böra tagas under överbäggande, om det icke kan finnas lämpligt, att de bestämmelser, som med anledning av utredningen kunna varda utfärdade för kvinnliga statstjänare, i tillämpliga delar jämväl böra göras gällande för kvinnliga kantorer.

Vad lagrådet erinrat vid 8, 12, 13, 17, 23, 25, 30 och 37 §§ samt övergångsbestämmelserna i det remitterade förslaget till lag angående kantorer har föranlett tillägg till eller jämkningar i respektive stadganden; varjämte vid den omarbetning av förslaget, som ägt rum, gjorts några mindre jämkningar, väsentligen av formell natur, vilka icke torde behöva särskilt motiveras.

Förslaget till lag angående mässfallsgudstjänst och förslaget till lag angående anställande i vissa fall av kyrkoskrivare å pastorsexpeditionerna hava av lagrådet lämnats utan anmärkning. I dessa förslag hava vidtagits ett par smärre redaktionella jämkningar.»

Föredragande departementschefen uppläste härefter det omarbetade förslaget till lag om kantorer ävensom förslag till lag om mässfallsgudstjänst och lag om anställande i vissa fall av kyrkoskrivare å pastors-expeditionerna samt hemställde att, jämlikt § 87 mom. 2 regeringsformen, kyrkomötets yttrande måtte inhämtas, huruvida kyrkomötet godkänner berörda tre lagförslag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till kyrkomötet avlåtas skrivelse av den lydelse bil. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gösta Stenlund.

Bilaga.

Kungl. Maj:ts skrivelse till kyrkomötet med förslag till lag om kantorer, lag om mässfallsgudstjänst och lag om anställande i vissa fall av kyrkoskrivare å pastorsexpeditionerna; given Stockholms slott den 24 augusti 1920.

Under åberopande av bifogade i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 mom. 2 regeringsformen, inhämta kyrkomötets yttrande, huruvida kyrkomötet godkänner härvid fogade förslag till:

- 1) lag om kantorer;
- 2) lag om mässfallsgudstjänst; samt
- 3) lag om anställande i vissa fall av kyrkoskrivare å pastorsexpeditionerna.

GUSTAF.

A. Åkerman.

Förslag
till
LAG
om kantorer.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Kantorsdistrikt må omfatta en eller flera församlingar, om dessa höra till samma pastorat.

I varje kantorsdistrikt skall finnas anställd en kyrklig tjänsteman, benämnd kantor.

2 §.

Kantorsbefattning är:

antingen kantorsbefattning, avsedd att utgöra befattningshavarens huvudsakliga verksamhet (*självständig kantorsbefattning*),

eller kantorsbefattning, avsedd att för befattningshavaren utgöra en bisyssla (*kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring*).

Kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring är av *högre* eller *lägre grad*.

3 §.

Där vid lönereglering bestämts, att kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring skall vara förenad med viss folkskollärartjänst, vilken tillsättes i samma ordning som kantorsbefattningen, benämnes denna *skolkantorsbefattning*; och är i ty fall befattningshavaren, då han avgår från den ena av de förenade tjänsterna, skyldig att samtidigt avgå jämväl från den andra.

Angående villkoren vid förening i andra fall än i första stycket sägs av kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring med annan befattning, så ock huruvida självständig kantorsbefattning må förenas med annan befatt-

ning ävensom angående villkoren vid sådan förening, äger Konungen meddela bestämmelser.

4 §.

Finnas inom ett kantorsdistrikt flera kyrkor eller andra för distriktets allmänna gudstjänster avsedda lokaler, och kan en kantor ej lämpligen fullgöra den kantor åliggande tjänstgöring vid dem alla, må flera kantorer anställas i distriktet.

Att i vissa fall, jämte kantorsbefattning, särskilda befattningar må inrättas för bestridande av vissa av de till kantors verksamhet hörande göromål, därom stadgas i 34 §.

5 §.

Om indelning i kantorsdistrikt, då pastorat består av flera församlingar, förordnar domkapitlet, efter det yttrande inhämtats från församling, som av indelningen beröres och ej själv hos domkapitlet gjort framställning i ämnet.

Vid sådan indelning skall iakttagas:

att densamma på en gång verkställas för pastoratet i dess helhet, om ej särskilda förhållanden till annat föranleda;

att, där i de till pastoratet hörande församlingar eller vissa av dem gudstjänsterna uppehållas genom duplikation eller alternering och en befattningshavare lämpligen kan bestrida den kantor därvid åliggande tjänstgöring, dessa församlingar, så vitt möjligt, sammanföras till ett kantorsdistrikt; samt

att även eljest, så vitt lämpligen ske kan, flera församlingar sammanföras till ett kantorsdistrikt.

Motsätter sig församling, som i förevarande avseende förut utgjort eget distrikt, att med annan församling sammanföras till ett kantorsdistrikt, må så ske endast då det finnes nödigt för en ändamålsenlig indelning av pastoratet i dess helhet. Uppställer församling, som äger boställe eller annan särskild tillgång till bestridande av kantors avlöning, såsom villkor för sammanföring med annan församling till ett distrikt, att sådan avlöningstillgång helt eller delvis skall komma församlingen ensam till godo för dess andel i avlöningen, och kan överenskommelse mellan församlingarna i nämnda avseende ej träffas, skall frågan om distriktsindelningen av domkapitlet underställas Konungens prövning.

6 §.

Vad ovan är stadgat om indelning i kantorsdistrikt gäller ock i tillämpliga delar, då fråga uppstår om ändring i sådan indelning.

7 §.

Sammanföras flera församlingar till ett kantorsdistrikt, skola de till dessa församlingar hörande boställen eller andra tillgångar, som skola användas till kantors avlöning, anses tillhöra kantorsdistriktet gemensamt, där ej annorlunda mellan församlingarna överenskommes eller, då fråga om överenskommelse i sådant avseende blivit väckt men överenskommelse ej kunnat träffas, av Konungen förordnas.

Finnas för församlingar, som vid indelning i kantorsdistrikt tilldelas olika distrikt, gemensamma boställen eller andra gemensamma tillgångar, som skola användas till kantors avlöning, skall fördelningen därav mellan de olika kantorsdistrikten ordnas på sätt församlingarna överenskomma eller, i brist på överenskommelse, Konungen förordnar.

8 §.

Kantor åligger, i enlighet med de närmare bestämmelser Konungen meddelar:

1:o) att upptaga samt med orgelverket och sin röst leda sången vid allmän gudstjänst i kyrkan, så ock vid sådan gudstjänst, då den i stället för i kyrkan i sedvanlig form annorstädes anordnas, ävensom vid särskild förrättning, som hålles i kyrkan å sådan plats, att orgelverket därvid kan användas, eller i gravkapell, varest orgelverk finnes;

2:o) att, där jordfästning sker å sådan plats, att orgelverk i kyrkan eller gravkapell därvid ej kan användas, tillhandagå med sång vid förrättningen;

3:o) att främja intresset för kyrkosång och verka för dess höjande, meddela undervisning i kyrkosång åt konfirmander, verka för bildande av kör för att biträda vid allmän gudstjänst i kyrkan samt, om sådan kör bildas, inöva och leda densamma;

4:o) att tillse att vid de i punkt 1:o) här ovan omförmälda tillfällen psalnumren behörigen anbringas å de därför avsedda nummertavlor;

5:o) att vårda orgelverket och hålla dess rörstämmor behörigen stämda;

6:o) att, där å sön- eller helgdag prästen av sjukdom eller annat hinder är urståndsatt att fullgöra sin tjänst i kyrkan, verkställa lysning till äktenskap, uppläsa allmänna kungörelser samt, om föreskrift, på sätt stadgas i lagen om mässfallsgudstjänst, därom meddelats, förrätta sådan gudstjänst;

7:o) att öva tillsyn och vård över kyrkan och dess lösa egendom samt uppsikt över kyrkogård och begravningsplats ävensom däröver, att kyrko-betjäningen behörigen fullgör sina åligganden;

att lämna biträde vid uppbörd-av kollektmedel och, då till kyrkan för begagnande av dess tillhörigheter särskild avgift utgår, jämväl vid uppbörd av sådan avgift, ävensom vid antecknande av nattvardsgäster;

8:o) att för besök i tjänsteärenden hava viss expeditionstid ävensom i den ordning, som av pastor efter samråd med kantor bestämmes, inhämta kännedom om vad som vid allmän gudstjänst skall förekomma;

9:o) att biträda vid förskrivning och mantalsskrivning ävensom å pastorsexpeditionen.

Vad under punkt 9:o) stadgats avser dock icke innehavare av kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring; och skall vad under punkt 7:o) första stycket stadgats endast i den mån tillämpas å innehavare av sådan kantorsbefattning, att denne åligger att biträda pastor och kyrkoråd vid göromål, som i samma stycke avses.

9 §.

Ej må innehavare av kantorsbefattning, för vilken lönen ej överstiger i 13 § stadgat minimibelopp, åläggas tjänstgöromål utöver dem, som i 8 § föreskrivits.

10 §.

För orgelspelning och ledning av sången vid av offentlig myndighet föreskrivna allmänna andaktsstunder, vid vilka kantor ej har skyldighet medverka, åligger det kantorsdistriktet att, där så erfordras, anskaffa och avlöna lämpligt biträde.

I kantorsdistrikt, där endast kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring inrättats, vare distriktet pliktigt tillse, att de göromål, som ingå bland skyldigheterna för innehavare av självständig kantorsbefattning men ej bland åliggandena för innehavare av kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring, varda på annat sätt behörigen fullgjorda.

11 §.

Kantorsdistrikt åligger att, efter av pastor i samråd med vederbörande kantor uppgjort förslag, för varje till distriktet hörande församling bestämma en eller, där så erfordras, två söckendagar i varje vecka, då å angivna tider de till söckendagar förlagda särskilda förrättningar, vid vilka kantor har skyldighet biträda, huvudsakligen må äga rum. Åligger tjänstgöringsskyldigheten skolkantor, må dock utan skolöverstyrelsens bifall ej mer än en sådan dag i varje vecka bestämmas.

12 §.

De förmåner och rättigheter, som enligt privilegier, donationer eller eljest äro förenade med nuvarande klockar-, organist- eller kyrkosångarbefattningar, skola, sedan enligt denna lag kantorsbefattningar i stället inrättats, vara med dessa senare förbundna.

Där inom kantorsdistrikt inrättats, jämte kantorsbefattning, särskild befattning, som i 34 § sägs, äger vad i första stycket av denna paragraf stadgats om kantorsbefattning motsvarande tillämpning å sådan särskild befattning.

13 §.

1. Åt kantor skall anslås lön i penningar till sådant belopp, att därigenom beredes honom en i förhållande till omfattningen av hans tjänstgöromål och levnadskostnaderna i orten skälig gottgörelse; och bör därvid hänsyn tagas till de ökade krav, som i kantorsdistrikt med större folkmängd och ekonomisk bärkraft må, särskilt i musikaliskt avseende, ställas på befattningshavaren.

2. Lönen må ej, utom i de fall, varom nedan i 4 mom. förmäles, sättas till lägre belopp än 2,400 kronor för självständig kantorsbefattning, 1,200 kronor för kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring av högre grad och 800 kronor för kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring av lägre grad.

3. I de sålunda stadgade minimibeloppen skall skälig förhöjning äga rum:

där duplikation förekommer eller befattningshavaren eljest har att varje vecka regelbundet tjänstgöra vid flera gudstjänster;

där enligt av Konungen meddelade bestämmelser hänsyn vid lörens bestämmande skall tagas till kostnad för resa, som för kantors tjänst erfordras;

där befattningshavaren å söckendagar biträder vid särskilda förrättningar, som ej förläggas till dag och tid, då enligt distriktets bestämmande särskilda förrättningar huvudsakligen må äga rum, och ersättning, som nedan i 6 mom. sägs, ej därför åtnjutes;

där befattningshavaren i tjänsten åläggas göromål utöver dem, som i 8 § föreskrivits;

där vid lönereglering bestämmes, att den tjänstgöring, som innehavare av självständig kantorsbefattning har att utföra å pastorsexpeditionen, skall ske i större utsträckning än som föreskrives i de av Konungen angående kantors tjänstgöring meddelade bestämmelser.

4. I de i 2 mom. stadgade minimibeloppen må, med domkapitlets medgivande, skälig nedsättning äga rum:

där befattningshavaren ej har att varje sön- och helgdag tjänstgöra vid allmän gudstjänst;

där i kantorsdistrikt med mindre folkmängd och beskattningsbar inkomst inrättats allenast kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring av lägre grad och distriktet genom utbetalande av minimilönen till innehavare av sådan befattning skulle oskäligen betungas, dock att i sådant fall nedsättning under minimibeloppet må ske endast då synnerliga skäl därför föreligga.

Beträffande befattningshavare, för vilken särskild lönereglering, på sätt i 28 § stadgas, upprättas, må skälig nedsättning i minimilönen jämväl äga rum:

där befattningshavaren har att fullgöra endast vissa av de göromål, som enligt 8 § åligga kantor;

där befattningshavaren ej besitter den kompetens, som enligt av Konungen meddelade bestämmelser i allmänhet erfordras för motsvarande befattning.

5. Vad som genom donation av enskild tillförsäkrats innehavare av viss befattning i syfte att bereda honom särskild förmån utöver lönen, skall komma innehavaren av samma befattning oavkortat till godo.

6. För biträde vid särskild förrättning, som på grund av tjänsten åligger kantor, må, utöver den bestämda lönen, ersättning ej utgå; dock att i fråga om förrättning, som äger rum å söckendag, men ej förlägges till dag och tid, då enligt distriktets bestämmande särskild förrättning

huvudsakligen må äga rum, distriktet vid lönerereglering äger bestämma, att kantor för biträde vid densamma må av den, som påkallat förrättningen, åtnjuta ersättning utöver lönen; och skall i sådant fall ersättningen utgå enligt taxa, som efter kantors hörande fastställs av vederbörande kyrkoråd.

Erfordras för förrättning, för vilken ersättning sålunda åtnjutes, resa av beskaffenhet, varom i 3 mom. förmäles, skall den, som påkallat förrättningen, såvida han ej består kantor fri resa, ersätta honom jämväl resekostnaden.

7. Har, där lönen fastställts till högre belopp än i 2 mom. stadgat minimibelopp, överskjutande beloppet eller del därav avsetts såsom ersättning för ledning av kör, äger kantorsdistriktet vid lönereregleringen tillika bestämma, att det belopp, som sålunda avsetts såsom ersättning för ifrågasvarande göromål, kan komma att innehållas, där ej kantor bildar, inövar och leder kör av beskaffenhet, varom distriktet må hava träffat särskild bestämmelse.

14 §.

Innehavare av självständig kantorsbefattning skall, jämte lönen, av kantorsdistriktet, om så lämpligen ske kan, förses med bostad, vilken det åligger distriktet att jämväl underhålla; skolande till sådan bostad, om tillfälle därtill gives, höra trädgård.

Närmare bestämmelser angående storleken och beskaffenheten av bostad, som ovan sägs, samt tillsynen därå meddelar Konungen.

Där kantorsdistriktet ej bereder befattningshavare, som här avses, bostad, skall befattningshavaren av distriktet i stället erhålla hyresersättning med belopp, som efter de i orten rådande pris motsvarar värdet av sådan förmån. Uppstår tvist om beloppet av ersättningen, äger domkapitlet därom förordna.

15 §.

Boställen, såsom hemman, jordar, lägenheter, vilka äro anslagna till bostad eller avlöning åt innehavare av nuvarande klockar-, organist- eller kyrkosångarbefattningar, skola, då enligt bestämmelserna i denna lag upprättad lönerereglering träder i kraft, övertagas av vederbörande kantorsdistrikt, och gäller angående ordnandet av rättsförhållandet mellan av- och tillträdare i tillämpliga delar vad för motsvarande fall stadgas i fråga om prästerskapets boställen; dock att för distriktets övertagande av boställe

syn erfordras endast då avträdare eller tillträdare gör framställning därom hos domkapitlet.

16 §.

Med domkapitlets tillstånd må boställe eller visst område därav, om så finnes för ändamålet tjänligt, tagas i anspråk för bostad med trädgård åt kontor; och vare härför syn ej erforderlig utom i fall, som i andra stycket sägs.

Består kantorsdistriktet av flera församlingar och bestrider församling att boställe, som utgör dess enskilda tillgång, eller visst område därav, tages i anspråk för ändamål, som i första stycket sägs, äger domkapitlet, om så finnes nödigt, förordna att prövning av sålunda uppkommen fråga skall ske av synerätt.

17 §.

Boställe eller del därav, som icke tages i anspråk för ändamål, som i 16 § sägs, benämnas löneboställe och skall upplåtas på arrende i enlighet med de föreskrifter, Konungen meddelar.

Beträffande byggnads- och underhållsskyldigheten å löneboställe ävensom angående tillsynen därå gäller, där ej Konungen för särskilt fall annorlunda förordnar, vad om prästerskapets löneboställen i dessa avseenden stadgas.

Om förvaltning och vård av skog, som må höra till löneboställe, är särskilt stadgat.

18 §.

Kan på grund av särskilda omständigheter löneboställe eller del därav ej med fördel utarrenderas, må dylikt boställe eller del därav efter Konungens beprövande utbytas mot annan fastighet eller ock försäljas. Lag samma vare, där löneboställe eller del därav till följd av belägenhet i eller invid stad eller stadsliknande samhälle kan med synnerlig fördel styckas till tomter. Angående dispositionen av inflytande försäljningsmedel gäller vad i 21 § stadgas.

19 §.

Kantor, som av kantorsdistriktet förses med bostad eller är berättigad till hyresersättning, varom i 14 § förmäles, äger, efter Konungens bestäm-

mande, å löneboställe avgiftsfritt, men på egen bekostnad, bekomma ved och brännstovv till husbehov, när tillgång därtill finnes.

20 §.

Där Konungen medgivit, att för beredande av bostad med trädgård åt kontor mark upplåtes från prästerligt boställe, äger Konungen giva tillstånd att för sådan upplåtelse avgäld ej må utgå.

21 §.

Finnas i kantorsdistrikt för kantors avlöning avsedda, distriktet eller viss därtill hörande församling tillhöriga fonder, förvaltade av vederbörande kyrkoråd eller i annan ordning, eller distriktet eller viss därtill hörande församling tillhöriga löneboställen eller andra tillgångar, skall i sådant distrikt bildas en kantorslönefond, till vilken skola överföras de av vederbörande kyrkoråd förvaltade fonderna samt ingå inkomsten ej mindre av de sålunda överförda fonderna än även av övriga tillgångar, som här avses, i den mån inkomsten ej utgöres av avkastning av till boställe hörande skog, som, enligt vad därom är särskilt stadgat, skall i annan ordning användas, och den ej heller enligt stadgandet i 13 § 5 mom. skall av kontor omedelbart uppbäras.

Förvaltningen av kantorslönefonden tillkommer vederbörande kyrkoråd, där ej annorlunda överenskommes.

Närmare föreskrifter, som må finnas erforderliga i fråga om kantorslönefondens förvaltning, meddelar Konungen.

22 §.

Till bestridande av kantors avlöning under avlöningsåret skola användas de till kantorslönefonden under samma tid inflytande inkomster.

Skulle kantorslönefondens inkomster under avlöningsåret uppgå till högre belopp än som erfordras för kantors avlöning, skall, där ej på av kantorsdistriktet gjord framställning Konungen för särskilt fall annorlunda förordnar, det överskjutande beloppet läggas till kantorslönefondens kapital.

Där de till kantorslönefonden under avlöningsåret inflytande inkomster ej äro tillräckliga för kantors avlöning, skall vad därutöver erfordras gäldas medelst församlingsavgifter, som uttaxeras av de skattskyldiga

inom distriktet enligt de för kommunalutskylder i allmänhet gällande grunder samt debiteras och uppbäras i samma ordning som avgifter till kyrka och skola. Angående den vissa främmande trosbekännare tillkommande lindring i skyldigheten att deltaga i gäldandet av sådana avgifter är särskilt stadgat.

Består kantorsdistriktet av flera församlingar skall, där ej annorlunda mellan församlingarna överenskommes, fördelningen mellan dem av de avgifter, som här avses, ske efter beloppet beskattningsbar inkomst det år, som närmast föregått det, varunder beslut om uttaxeringen fattas; skolande dock, där till kantorslönefonden under avlöningsåret influtit inkomst från boställe eller annan tillgång, som tillkommer någon av församlingarna enskilt, denna församlings bidragsskyldighet i förhållande därtill jämkas.

23 §.

Lön ävensom hyresersättning, där sådan utgår, skall, där ej annorlunda mellan vederbörande överenskommes, till befattningshavaren kvartalsvis utbetalas vid början av sista månaden i varje kvartal, året därvid räknat från och med den första maj till och med den trettionde april.

24 §.

Vikarie, som under tid, då kantor åtnjuter tjänstledighet, uppehåller dennes befattning, så ock vikarie, som efter kantors fränfalle uppehåller befattning under tjänst- och nådår, avlönas av den, som uppbär de med befattningen förenade avlöningsförmåner, där ej mellan denne och kantorsdistriktet annorlunda överenskommes. Uppehålles i andra fall kantorsbefattning genom vikarie, avlönas denne av vederbörande kantorsdistrikt; och äger sådan vikarie uppbära samtliga med befattningen förenade avlöningsförmåner, där ej annat föränledes därav att i enlighet med de bestämmelser, Konungen äger meddela, annan än den till tjänst- och nådår berättigade skall under någon tid efter tjänstinnehavarens död få kvarsitta i bostaden eller Konungen för särskilt fall annorlunda förordnar.

25 §.

Förslag till lönereglering för kantor upprättas å kyrkostämman med den eller de församlingar, som kantorsdistriktet omfattar.

Därvid skall beslut fattas:

1:o) angående vilken eller vilka av de i 2 och 3 §§ omförmälda befattningar, som i distriktet skola inrättas, så ock, då fråga därom väckes, huruvida i distriktet därjämte skall inrättas befattning, som i 34 § avses;

2:o) angående de särskilda bestämmelser, som kunna erfordras i fråga om de kontor enligt 8 § åliggande tjänstgöromål;

3:o) angående de tjänstäligganden, som, där lönen sättes högre än stadgat minimibelopp, finnas böra åläggas kontor utöver de i 8 § föreskrivna; ägande distriktet dock icke åläggas kontor i tjänsten sådana göromål, som skäligen kunna av kyrkobetjäningen under eget ansvar fullgöras;

4:o) angående den jämkning i tjänstäligganden, som, där flera kantorsbefattningar inrättas i distriktet, må erfordras mellan de olika befattningshavarne;

5:o) angående beloppet av den lön, som skall till kontor utgå;

6:o) huruvida ersättning skall utgå till kontor för biträde vid särskilda förrättningar;

7:o) angående förmån av bostad, som distriktet bereder kontor, ävensom, där distriktet ej bereder innehavare av självständig kantorsbefattning sådan förmån, angående beloppet av den hyresersättning, som distriktet är villigt i stället utgiva till befattningshavaren;

8:o) angående den församling, däri kontor, om ej vederbörande kyrkoråd för viss tid därifrån medgiver undantag, skall vara bosatt.

Därjämte skall bestämmas:

dels huru med tjänstgöringen skall ordnas, då inom distriktet finnas flera kyrkor eller andra för distriktets allmänna gudstjänster avsedda lokaler, men i distriktet anställd kontor ej själv kan fullgöra tjänstgöringen vid dem alla,

dels ock huru med orgelspelningen och ledningen av sången skall förhållas vid av offentlig myndighet föreskrivna allmänna andaktsstunder, vid vilka kontor ej har skyldighet medverka.

26 §.

Förslag till lönereglering skall underställas domkapitlets prövning och fastställelse. För sådant ändamål skall förslaget jämte de handlingar, som enligt av Konungen meddelade bestämmelser skola ligga till grund för det samma, ävensom yttranden av pastor och vederbörande befattningshavare överlämnas till domkapitlet.

Innefattar förslaget beslut om inrättande av skolkantorsbefattning, må fastställelse därå ej meddelas, med mindre vederbörande folkskolinspektör eller, om denne funnit hinder möta mot inrättande av sådan befattning, skolöverstyrelsen lämnat medgivande till befattningens inrättande.

Där vid granskning av förslaget befinnes:

att i de fall, där självständig kantorsbefattning lämpligen bort inrättas, i stället inrättats kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring;

eller att kontor ålagts tjänstgörömål, som ej må åt honom i tjänsten uppdragas;

eller att den åt kontor anslagna lön uppenbarligen ej står i skäligt förhållande till omfattningen av hans tjänstgörömål och levnadskostnaderna i orten;

eller att lönen satts till lägre belopp än i 8 § stadgat minimibelopp utan att sådana omständigheter föreligga, som kunna föranleda dylik nedläggning;

eller att förslaget eljest strider mot de i denna lag givna bestämmelser;

eller att vid förslagets upprättande ej samtliga för kantors avlöning avsedda tillgångar medtagits,

skall domkapitlet, innan ärendet företages till avgörande, bereda kantorsdistriktet tillfälle att i anmärkta avseenden vidtaga rättelse.

Sker ej inom av domkapitlet utsatt tid rättelse, som ovan sägs, har domkapitlet att med eget utlåtande underställa ärendet i erforderliga delar Konungens avgörande; och avvakte domkapitlet sådant avgörande, innan ärendet i övrigt av domkapitlet företages till slutlig prövning.

27 §.

Lönereglering skall, där ej annorlunda överenskommes, träda i kraft den första maj, som inträffar näst efter det löneregleringen blivit fastställd genom beslut, som äger laga kraft; innehavare av redan tillsatt befattning dock obetaget att under sin återstående tjänstetid bibehållas vid förutvarande avlöningsförmåner och tjänstgöringsskyldighet, där han ej vid befattningens tillsättande förbundits att underkasta sig ändrade bestämmelser i nämnda avseenden.

28 §.

Är tillämpning av lönereglering beroende av viss befattningshavares avgång, skall, där så erfordras, särskild lönereglering fastställas för den tid, denne vid sin befattning kvarstår.

Särskild lönereglering, gällande under befattningshavarens tjänstetid, må ock upprättas, då innehavare av befattning, för vilken lönereglering fastställts, ej besitter den kompetens, som enligt av Konungen meddelade bestämmelser i allmänhet erfordras för motsvarande befattning.

29 §.

På framställning av befattningshavare, som under minst fem år innehaft befattning, för vilken enligt bestämmelserna i denna lag upprättad lönereglering varit gällande under tio år, äger, om skäl därtill äro, domkapitlet förordna, att för befattningen ny lönereglering må upprättas.

Förordnande om upprättande av ny lönereglering må ock av domkapitlet meddelas, om kantorsdistrikt beröres av ändring i ecklesiastik indelning eller ock av sådan ändring eller av annan anledning förorsakas väsentlig ökning av befattningshavarens tjänstgöring.

Har i samband med upprättande av lönereglering läget av bostad, som skall kantor av distriktet beredas, ej bestämts, och förläggas bostaden sedan på sådant avstånd från kyrka eller begravningsplats, att kantor för resa åsamkas större kostnad än som vid löneregleringen må hava beräknats, äger på framställning av befattningshavaren domkapitlet förordna, att skälig jämkning i löneregleringen skall äga rum, och gäller därvid i tillämpliga delar vad om lönereglering stadgats.

30 §.

Skolkantorsbefattning må, då ledighet inträffar, icke återbesättas med mindre vederbörande folkskolinspektör medgivit, att befattningen må på de av kantorsdistriktet bestämda villkor fortfarande vara inrättad såsom skolkantorsbefattning eller, om folkskolinspektören funnit hinder däremot möta, skolöverstyrelsen lämnat medgivande därtill.

Lämnas ej sådant medgivande skall, där ej annorlunda i föreskriven ordning bestämmes, om befattningen gälla vad om kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring, som ej är skolkantorsbefattning, finnes stadgat.

31 §.

Kantor skall vara medlem av svenska kyrkan.

Närmare bestämmelser angående behörighetsvillkoren för kantorsbefattning meddelar Konungen.

32 §.

Kantorsbefattning må sökas även av kvinna, kantorsdistriktet obetaget att beträffande kantorsbefattning, som ej är skolkantorsbefattning, vid befattningens ledigförklarande bestämma, att befattningen må sökas endast av man; ägande kantorsdistriktet därvid jämväl bestämma, att befattningen må sökas av kvinna endast såvida hon är ogift, samt att, om till befattningen utses ogift kvinna, hon skall vara skyldig frånträda befattningen, såvida hon ingår i gifte.

33 §.

För kantorsbefattning, som ej är skolkantorsbefattning, vare laga av- och tillträdestid, där ej annorlunda överenskommes, den första maj. För skolkantorsbefattning gäller i fråga om laga av- och tillträdestid vad om folkskollärartjänst i sådant avseende stadgas.

34 §.

1. I större kantorsdistrikt må, med bibehållande för innehavare av kantorsbefattning av övriga kantor åliggande göromål, särskild befattning inrättas för orgelspelningen och vad därmed sammanhänger (*organistbefattning*) eller för den icke kyrkomusikaliska delen av kantors verksamhet (*klockar- eller kyrkofogdebefattning*). Där så finnes lämpligt, må i distriktet inrättas båda dessa särskilda befattningar.

2. Organistbefattning är antingen *självständig organistbefattning*, då befattningen är avsedd att utgöra befattningshavarens huvudsakliga verksamhet, eller *organistbefattning med begränsad tjänstgöring*, då befattningen är avsedd att för befattningshavaren utgöra en bisyssla.

3. I fråga om behörighetsvillkoren för organistbefattning samt för klockar- eller kyrkofogdebefattning ävensom angående tjänstäliggandena för innehavare av sådan befattning meddelar Konungen närmare bestämmelser; och gäller i övrigt i tillämpliga delar: för självständig organistbefattning och för klockar- eller kyrkofogdebefattning vad i lag eller författning stadgas om självständig kantorsbefattning samt för organistbefattning med begränsad tjänstgöring vad i lag eller författning stadgas om kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring av högre grad.

4. Uppkommer vid inrättande av särskild befattning, varom ovan för- mäles, fråga om till vilken befattningshavares avlöning befintliga boställen,

donationer eller andra avlöningstillgångar skola användas, må dylik fråga underställas Konungens prövning.

35 §.

Ordinarie innehavare av befattning, som i denna lag avses, utses å kyrkostämma, med den eller de församlingar, som kantorsdistriktet omfattar, där ej tillsättningsrätten tillkommer enskild eller beträffande skolkantorsbefattning Konungen annorlunda förordnar.

Närmare bestämmelser angående tillsättningen, så ock bestämmelser rörande tjänstledighet, avsked och ansvar för fel i tjänsten, meddelar Konungen.

Har enskild person, som äger rätt att tillsätta befattning, som i denna lag avses, försummat att inom den tid, Konungen äger bestämma, till kyrkorådet göra anmälan om den person, som utsetts till befattningen, vare tillsättningsrätten för den gången förlorad, och gånge med befattningens tillsättning, på sätt om dylik befattning i allmänhet är föreskrivet.

36 §.

Innehavare av befattning, som i denna lag avses, vare skyldig underkasta sig de bestämmelser, som kunna varda meddelade angående såväl hans egen som hans änkas och barns pensionering; dock att för innehavare av befattning, som tillträdes efter det sådana bestämmelser meddelats, i nämnda avseende skall gälla vad som vid tillträdet till befattningen var stadgat.

37 §.

Omfattar stad flera pastorat med gemensam ekonomi, skall lönereglering för dessa, oaktat de utgöra särskilda kantorsdistrikt, verkställas gemensamt.

38 §.

Beträffande i denna lag avsedda befattningar i icke territoriella församlingar äger Konungen meddela erforderliga föreskrifter.

39 §.

Vad om domkapitlet i denna lag är stadgat gäller även om Stockholms stads konsistorium.

40 §.

Genom denna lag upphävas:

11 kap. 8 §, 24 kap. 11, 30, 31, 32 och 33 §§ samt 26 kap. 1 § kyrkolagen, så vitt dessa lagrum avse klockare eller organister;

lagen den 14 oktober 1898 angående tillägg till 15 kap. 18 § kyrkolagen;

förordningen angående allmänt ordnande av klockarnes löneinkomster den 2 november 1883;

lagen angående ändring i gällande stadganden om tillsättning av organist- och klockarbefattningar den 6 april 1894;

lagen angående sättet för organistlöns utgående den 16 oktober 1908; 7 punkten i prästerskapets privilegier av den 16 oktober 1723, i vad den avser ämbetsgårdar för klockare i städerna;

så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot de i denna lag meddelade bestämmelser.

Övergångsbestämmelser.

1. Senast inom två år efter det denna lag trätt i kraft skall, sedan i de fall, där indelning i kantorsdistrikt skall äga rum, domkapitlet förordnat om sådan indelning, förslag till lönereglering för kantor upprättas i enlighet med bestämmelserna i denna lag, där ej anstånd, på sätt i 3 mom. stadgas, medgivits med förslagets upprättande.

2. I pastorat, som består av flera församlingar, åligger det kyrkostämmans ordförande i varje församling att senast inom sex månader efter det denna lag trätt i kraft å kyrkostämman låta upptaga fråga om pastoratets indelning i kantorsdistrikt samt till domkapitlet översända kyrkostämmans framställning i ämnet, där ej anstånd, på sätt i 3 mom. stadgas, medgivits med frågans upptagande. Har ej inom nämnda tid sådan framställning till domkapitlet inkommit och har ej anstånd, som nyss sägs, medgivits, åligger det domkapitlet att omedelbart upptaga frågan om pastoratets in-

delning i kantorsdistrikt och, sedan yttranden från vederbörande församlingar, på sätt stadgats i 5 §, inhämtats, densamma avgöra i så god tid, att därav berört kantorsdistrikt må kunna medhinna att inom föreskriven tid upprätta förslag till lönereglering.

3. Har för pastorat lönereglering enligt lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 ännu ej blivit av Konungen fastställd eller finnas eljest därtill särskilda skäl, äger domkapitlet medgiva, att med upptagande av frågan om indelning i kantorsdistrikt så ock med upprättande av förslag till lönereglering för kantor må anstå viss tid, där domkapitlet finner, att för befattningshavare, som därav beröres, lönen utgår med belopp, som enligt de i denna lag stadgade grunder kan anses motsvara omfattningen av hans tjänstgörömål och levnadskostnaderna i orten. Anstånd, som här avses, må dock ej medgivas för längre tid än som av omständigheterna oundgängligen påkallas.

4. Då nuvarande klockar-, organist- eller kyrkosångarbefattning efter denna lags trädande i kraft bliver ledig, må åtgärder för befattningens återbesättande ej vidtagas, förrän lönereglering i enlighet med bestämmelserna i denna lag fastställts för det kantorsdistrikt, befattningen tillhör. Beträffande avlöning till vikarie å sådan befattning skall vad i 24 § stadgats i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

5. Intill dess lönereglering, som i 1 mom. sägs, trätt i kraft för viss befattning, skall beträffande befattningen och dess innehavare nu gällande stadganden äga tillämpning, där ej Konungen annorlunda förordnar.

6. Angående skyldighet för kantorsdistrikt att å lön, som enligt denna lag fastställts, utgiva dyrtidstillägg, så ock angående grunderna för sådant tillägg, därom bestämma Konungen och riksdagen.

Förslag

till

LAG

om mässfallsgudstjänst.

Härigenom förordnas som följer:

Domkapitlet äger uppdraga åt kantor, klockare (kyrkofogde) eller annan person, som finnes därtill lämplig, att, där å sön- eller helgdag prästen av sjukdom eller annat hinder är urståndsatt att fullgöra sin tjänst i kyrkan, leda församlingens gudstjänstfirande medelst psalmsång, läsning och bön i enlighet med de närmare anvisningar, som av domkapitlet meddelas.

Förslag

till

LAGom anställande i vissa fall av kyrkoskrivare å pastors-
expeditionerna.

Härigenom förordnas som följer:

Kunna de å pastorsexpedition tjänstgörande prästmännen ej utan åsidosättande av övriga dem åliggande göromål medhinna arbetet å expeditionen med det biträde, som lämnas av kantor eller klockare (kyrkofogde), åligger det den eller de församlingar, som pastorsexpeditionen omfattar, att till vederbörande kyrkoråds förfogande ställa erforderliga medel för avlönande av kyrkoskrivare under tid, då sådant biträde erfordras. Sker det ej, eller äro de för ändamålet anvisade medlen otillräckliga, göre pastor, med bifogande av redogörelse för arbetet å pastorsexpeditionen, hos domkapitlet den framställning i ämnet, som av omständigheterna må finnas påkallad. Finner domkapitlet framställningen böra bifallas, har domkapitlet att med eget utlåtande underställa frågan Konungen, som förordnar, huruvida kyrkoskrivare skall anställas å pastorsexpeditionen, samt bestämmer det belopp, som för ifrågavarande ändamål bör utgå.

Till Konungen.

Genom en den 24 augusti 1920 dagtecknad skrivelse, nr 13, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av skrivelsen bifogade, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, förklarat sig vilja, jämlikt § 87 mom. 2 regeringsformen, inhämta kyrkomötets yttrande, huruvida kyrkomötet godkände vid skrivelsen fogade förslag till

- 1) lag om kantorer;
- 2) lag om mässfallsgudstjänst, samt
- 3) lag om anställande i vissa fall av kyrkoskrivare å pastorsexpeditionerna.

Kyrkomötet har vid granskning av dessa förslag funnit desamma böra i huvudsak godkännas, varigenom denna fråga äntligen skulle vinna en önskvärd lösning. Vad angår förslaget till lag om kantorer har dock kyrkomötet på några punkter funnit sig böra föreslå vissa ändringar, av vilka de väsentligaste avse dels utvidgning — i syfte att mildra bördan för mindre och ekonomiskt svaga kantorsdistrikt — av förslagets bestämmelser om rätt i vissa fall för distrikten att erhålla nedsättning under de i lagen fastställda minimilönerna för kantor och dels sättet för bestämmande av byggnads- och underhållsskyldigheten å kantors löneboställe ävensom tillsynen därå. Närmare redogörelse för dessa och andra föreslagna ändringar lämnas vid de särskilda lagrummen.

Förslaget till lag om kantorer.**7 §.**

Även om uppgörelse mellan vederbörande församlingar träffats i den i andra stycket av förevarande paragraf berörda frågan, bör, såsom uppenbarligen avsetts med den inom lagrådet i denna del gjorda erinran, det slutliga avgörandet tillkomma Konungen. Kyrkomötet har vidtagit härav påkallad ändring i andra stycket.

8 §.

För att tillförsäkra större effektivitet åt de under punkten 3:o) av i förevarande paragraf givna föreskrifter beträffande kantors åligganden i fråga om kyrkosången och därvid närmare fästa även församlingens intresse, har kyrkomötet ansett uttryck böra givas åt kyrkorådets befogenhet att i samråd med kantor bestämma i avseende härå.

Med hänsyn till den ställning, kyrkorådet och kantor böra intaga till varandra i fråga om den tillsyn och vård om kyrkan och dess egendom samt uppsikt över kyrkogården, som finnas omförmälda i första stycket av punkten 7:o), ävensom det biträde vid varjehanda uppbörd, som omhandlas i andra stycket av samma punkt, samt för att giva ett klart uttryck åt kyrkorådets rätt att förordna härutinnan, har kyrkomötet ansett i såväl första som andra stycket böra i fråga om dessa göromål föreskrivas, att de skola av kantor fullgöras enligt kyrkorådets uppdrag. Bestämmelsen i förslaget om skyldighet för kantor att lämna biträde vid antecknande av nattvardsgäster har kyrkomötet ansett böra utbytas mot bestämmelse om skyldighet att efter pastors föreskrift verkställa anteckning av nattvardsgäster.

Ovanberörda ändringar hava därjämte föranlett en formell omredigering av punkten 7:o) samt sista stycket av paragrafen.

11 §.

Bestämmelsen i denna paragraf, att för skolkantor ej utan skolöverstyrelsens bifall må bestämmas mer än en dag i varje vecka, då å angivna tider de till söckendagar förlagda särskilda förrättningar, vid vilka

kantor har skyldighet biträda, huvudsakligen må äga rum, anser kyrkomötet böra utgå såsom allenast ägnad att bereda hinder för ett lämpligt anordnande av tiderna för här avsedda förrättningar. Genom folkskolestadgan och föreskrifterna särskilt i 26 § av förevarande lag äro för övrigt enligt kyrkomötets mening även utan en dylik föreskrift tillfyllestgörande garantier givna för att skolkantors läraregöromål skola i främsta rummet beredas nödig tid.

12 §.

Ändringen i andra stycket av förevarande paragraf föranledes av ändringen i 34 §.

13 §.

Under behandlingen inom kyrkomötet av förevarande paragraf har starkt betonats, att utgörandet av de föreslagna lönerna i många fall skulle, även med den nedsättning, som med stöd av 13 § 4 mom. av förslaget kunde avvägbringas, bliva synnerligen betungande i mindre distrikt. För många sådana distrikt innebure förslaget utgivande av avlöningsförmåner, som särskilt med hänsyn till föreskriften om dyrtidstillägg mångdubbelt överstege de nu utgående. Med hänsyn härtill har kyrkomötet ansett nödigt, att förslagets bestämmelser i 4 mom. utvidgas i syfte att bereda möjlighet till ytterligare lättnader för dylika mindre distrikt.

Bland omständigheter, som kunna föranleda nedsättning i minimilönen för kantor, upptager förslaget i berörda 4 mom. bland annat, att, där i kantorsdistrikt med mindre folkmängd och beskattningsbar inkomst inrättats allenast kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring av lägre grad, distriktet genom utbetalande av minimilönen till innehavare av sådan befattnings skulle oskäligen betungas, dock att i sådant fall nedsättning under minimibeloppet må ske endast då synnerliga skäl därför föreligga. Begränsningen, att i berörda fall nedsättning må ske endast då synnerliga skäl föreligga, anser kyrkomötet böra utgå för att härigenom domkapitlet måtte bliva mera oförhindrat att, där så vore behöfligt, medgiva nedsättning under minimilönen. En sådan nedsättning bör för att bliva av verklig betydelse kunna medgivas åtminstone ned till 400 kronor, och, om befattningshavaren icke har att tjänstgöra varje sön- och helgdag, kunna ske till än lägre belopp.

Vidare har kyrkomötet, i syfte att bereda lättnad för mindre distrikt, föreslagit, att i distrikt, där kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring,

vare sig av högre eller lägre grad, inrättats, en uppdelning av kantors göromål må äga rum. Vissa av de till kantors verksamhet hörande göromål må distriktet exempelvis kunna överlåta till någon kommunens förtroendemän eller ock till någon därför särskilt anställd person. Särskilt gäller detta göromål av icke kyrkomusikalisk natur, men bör även kunna äga rum beträffande de kyrkomusikaliska bestyren exempelvis biträdet vid särskilda förrättningar å söckendagar. Där en dylik uppdelning ägde rum, vilket med fördel torde kunna ske i många mindre distrikt, borde detta avlastande från kantorn av en del av hans göromål utgöra grund för att medgiva nedsättning i hans lön.

Vid prövning av lönereglering bör domkapitlet, därest anordning, som nu sagts, vidtagits, hava att tillse, att densamma är tillfredsställande med hänsyn till göromålens behöriga fullgörande, i vilket syfte ändring i 26 § vidtagits; men i övrigt bör det vara medgivet för distriktet att, på sätt det finner för sig lämpligast, träffa de närmare förfogandena angående omfattningen av de göromål, som avlyftas från kantorn och sättet för dessas besörjande, dock med den ytterligare begränsning, att göromål av icke kyrkomusikalisk art, som i 8 § 6:o avses, icke må härunder inbegripas. Den nedsättning i kantors lön, som uppdelningen av göromålen må kunna föranleda, bör domkapitlet hava att pröva och avgöra.

Bestämmelsen om vidtagande av anordning, som ovan angivits, synes hava sin plats i 34 §, som avhandlar uppdelning å särskilda befattningar av vissa av kantors göromål, och har kyrkomötet inrymt bestämmelsen såsom 2 mom. i nämnda paragraf, i samband varmed såsom särskilda stycken under 1 mom. av samma 34 § sammanförts förslagets 1, 2 och 3 mom., som samtliga hava avseende å sådana särskilda befattningar i större kantorsdistrikt, som i förslagets 1 mom. avses; och erhåller såsom följd härav förslagets 4 mom. beteckningen 3. Stadgandet om den nedsättning i kantors lön, som föranledes av sådan anordning, varom här är fråga, har däremot sin plats i 13 § 4 mom., som i sammanhang härmed i vissa andra delar även undergått någon omredigering.

15 §.

Den i denna paragraf intagna bestämmelsen om kantorsdistriktets övertagande av boställe samt hänvisningen till den ecklesiastika boställsordningen i avseende å ordnandet av rättsförhållandet mellan av- och tillträdare kunde möjligen föranleda till den uppfattningen, att distriktet såsom till-

trädare skulle slutligen svara för tillträdares skyldigheter, såsom gäldande av ersättning för överloppsbyggnader m. m. Kyrkomötet har icke föreslagit någon ändring i paragrafens bestämmelser, men ansett det böra erinras, att ansvarigheten i berörda avseende enligt 17 § bör vila på den blivande arrendatorn och föreskrift därom ingå i arrendekontraktet.

17 §.

Enligt bestämmelsen i 17 § andra stycket av förslaget skall beträffande byggnads- och underhållsskyldigheten å kantors löneboställe ävensom angående tillsynen därå gälla, där ej Konungen för särskilt fall annorlunda förordnar, vad om prästerskapets löneboställen i dessa avseenden stadgas. Av berörda bestämmelse följer alltså, att å kantors löneboställe skall tilllämpas vad i nämnda avseenden angående prästerskapets löneboställen finnes stadgat i ecklesiastik boställsordning av den 9 december 1910 och kungl. förordningen den 15 september 1911 angående utarrendering av prästerskapets löneboställen med därtill hörande författningar.

Kyrkomötet kan icke biträda förslaget i denna del. Erfarenheten har till fullo ådagalagt, att det sätt, varpå den ecklesiastika boställsordningen ordnat förhållandena i avseende å byggnads- och underhållsskyldigheten vid löneboställena och särskilt sammankopplingen av det rättsliga bestämmandet av förhållandet mellan av- och tillträdare med fastställandet av den på arrendatorn vilande byggnads- och underhållsskyldigheten å bostället, vilket är en förvaltningsåtgärd, orsakat mycket allvarliga missförhållanden. Därav att boställsordningen även i sistberörda avseende förlagt bestämmandet till synerätten har blivit en följd, att detta bestämmande kommit att äga rum på ett alltför tidigt stadium och efter mera allmänt uppdragna linjer utan hänsyn till boställets förmåga att bära den pålagda byggnadskostnaden; då synen hållits har i allmänhet icke ens något förslag till boställets utarrendering förelegat, än mindre någon arrendator funnits. Det har visat sig, att å boställe ofta fastslagits en nybyggnadsskyldighet vida överstigande vad detsamma kunnat bära; utarrendering med den fastställda byggnadsskyldigheten har varit omöjlig att åstadkomma; tillfälliga utarrenderingar utan sådan byggnadsskyldighet ha måst tillgripas. Men härmed löpa de boställen, där sådant ägt rum, risken att alldeles förfalla.

Då det nu gäller fastställandet av regler i detta avseende för ett nytt slag av löneboställen, synes det kyrkomötet att man, med tillgodogörande av den vunna erfarenheten, bör ordna saken på annat sätt än som skett med

prästerskapets löneboställen. Härtill föreligger så mycket större skäl, som kantorsboställena till den vida övervägande delen äro mycket små och boställsordningens bestämmelser om de laga husen därför i stor omfattning icke äro på dem användbara. Det synes sålunda vara lämpligt att, i närmare överensstämmelse med vad som skett i avseende å kronans jordbruksdomäner, bestämmandet av byggnads- och underhållsskyldigheten vid löneboställe undantages synerätten och förlägges till de myndigheter, som ha att uppgöra arrendeförslag och verkställa utarrenderingen. Härigenom beredes tillfälle att avpassa denna skyldighet efter boställets individuella behov och bärkraft samt rätta bestämmelserna i arrendekontraktet efter de föreliggande möjligheterna. På grund härav bör i lagen allenast föreskrivas, att byggnads- och underhållsskyldigheten vid löneboställe åligger arrendatorn, samt överlämnas åt Konungen såsom en administrativ angelägenhet att, i sammanhang med utfärdandet av föreskrifter angående bostälernas utarrendering, bestämma den ordning, vari må fastställas, huruvida och på vilket sätt ett boställe skall vara bebyggt, samt om tillsynen därå. Genom dessa föreskrifter bör det överlåtas åt Konungens befallningshavande och domkapitlet eller kanske hellre åt den förstnämnda myndigheten ensam att enligt de av Konungen givna riktlinjerna bestämma rörande boställets bebyggande, varom ävensom angående underhållsskyldigheten och tillsynen å bostället bestämmelser böra intagas i arrendekontraktet. I överensstämmelse härmed har kyrkomötet avfattat andra stycket i 17 §.

I förevarande sammanhang har kyrkomötet ansett sig ock böra fästa uppmärksamheten på ett förhållande, vari en viss olikhet synes böra råda mellan vad som gäller för prästerskapets löneboställen och vad som bör anses lämpligt för kantors löneboställen, nämligen beträffande tillämpligheten av bestämmelserna i 13 § arrendeförordningen, att vid utarrendering av löneboställe i arrendekontraktet skall, i den mån boställets avkastningsförmåga medgiver, göras förbehåll om skyldighet för arrendatorn att åt tjänstinnehavaren utgöra vissa prestationer in natura, av vilka han har behov. Det förhållandet, att löneboställen komma att saknas för ett mycket stort antal kontor, samt att de, där de finnas, i stor omfattning äro synnerligen små, gör att en dylik bestämmelse skulle kunna medföra en ojämnhet i kontorernas löneförmåner, som väl ej är avsedd och i varje fall olämplig. Därjämte skulle en sådan rätt för kontorerna med avseende å det stora antalet små boställen, om den skulle även på dem tillämpas, kunna medföra, att hela arrendebeloppet komme att absorberas härav, och boställets övertagande av distriktet som en lönetillgång bliva allenast ett tomt ord.

25 §.

En uppdelning, på sätt av kyrkomötet i 34 § 2 mom. föreslås, av göromål, som åligga innehavare av kantorsbefattning med begränsad tjänstgöring, bör med den verkan, som därmed skulle vara förbunden, givetvis icke kunna ske annorledes än i sammanhang med lönereglering. I förevarande paragraf har fördenskull inryckts den bestämmelse, att vid löneriglering skall, då fråga därom väckes, beslut fattas, huruvida särskild anordning, på sätt i 34 § 2 mom. stadgas, skall vidtagas.

26 §.

Redan vid 13 § har anmärkts, att, då särskild anordning, som i 34 § 2 mom. avses, av kantorsdistriktet beslutas, domkapitlet vid lönerigleringens fastställande har att tillse, att sådan anordning kan anses tillfredsställande med hänsyn till göromålsens behöriga fullgörande. Härav är den sakliga ändringen i förevarande paragraf föranledd. Dessutom har en formell ändring vidtagits.

34 §.

Redan vid 13 § har angivits skälet till, att under 1 mom. böra såsom särskilda stycken sammanföras förslagens 1, 2 och 3 mom., vilka samtliga hava avseende å sådana särskilda befattningar i större kantorsdistrikt, som i förslagens 1 mom. avses.

För innebörden av det av kyrkomötet antagna 2 mom. har redogörelse ävenledes lämnats vid 13 §.

Förslagens 4 mom., som av kyrkomötet givits beteckningen 3, kommer givetvis, utan att dess lydelse enligt förslaget behöver ändras, att hava avseende även å 2 mom., såvida för de göromål, som där avses, inrättats någon särskild befattning.

Övergångsbestämmelser.

2 mom. av övergångsbestämmelserna har undergått en mindre redaktionell jämkning.

Beträffande de dyrtidstillägg, som på grund av stadgandet i 6 mom. kunna varda bestämda att utgå å lön, som enligt förevarande lag fastställts, har inom kyrkomötet med styrka framhållits, att, då redan utgörandet av själva lönerna i många fall kommer att bliva synnerligen betungande

för distrikten, detta än mera kan komma att bliva fullet genom de till sin storlek för närvarande oberäkneliga dyrtidstilläggen. Kyrkomötet vill därför framhålla den stora angelägenheten att, därest dyrtidstillägg komma att av Konung och riksdag bestämmas, desamma böra, till lättande särskilt av de små distriktens tunga, i sin helhet eller till så stor del som möjligt utgå av statsmedel.

Förslaget till lag om mässfallsgudstjänst.

För att i fråga om meddelande av förordnande att förrätta mässfallsgudstjänst giva pastor och kyrkoråd tillfälle att framställa sina erinringar och önskemål har kyrkomötet ansett det böra uttryckligen uttalas, att dylikt förordnande må av domkapitlet meddelas efter pastors och kyrkorådets förslag.

Förslaget till lag om anställande i vissa fall av kyrkoskrivare å pastorsexpeditionerna.

Förslaget godkännes oförändrat.

På grund av vad sålunda anförts får kyrkomötet, med förklarande att Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke kunnat av kyrkomötet i oförändrat skick godkännas, anmäla, att kyrkomötet för sin del antagit följande förslag till:¹

Stockholm den 29 november 1920.

Underdånigst.

NATHAN SÖDERBLOM.

A. v. Krusenstjerna.

---

¹ Förslagen, som efter utelämnande av förslaget till lag om anställande i vissa fall av kyrkoskrivare å pastorsexpeditionerna, äro lika lydande med de vid propositionen fogade förslag, hava här uteslutits.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 7 januari 1921.*

Närvarande:

Statsministern friherre DE GEER, ministern för utrikes ärendena greve
WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM,
BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, TAMM, HANSSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Ekeberg anmälde efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet, att — sedan Kungl. Maj:t genom skrivelse den 24 augusti 1920, nr 13, förelagt kyrkomötet vid skrivelsen fogade förslag till lag om kantorer, lag om mässfalls-gudstjänst samt lag om anställande i vissa fall av kyrkoskrivare å pastors-expeditionerna — kyrkomötet i skrivelse den 29 november 1920, nr 50, med förklarande, att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke kunnat av kyrkomötet i oförändrat skick godkännas, anmält, att kyrkomötet för sin del antagit förslag till lagar i förevarande ämnen av den lydelse i kyrkomötets skrivelse angäves; och erinrade departementschefen i detta sammanhang vidare därom, att kyrkomötet i skrivelse den 29 november 1920, nr 52, tillika meddelat, att kyrkomötet icke kunnat godkänna ett genom Kungl. Maj:ts beslut den 24 augusti 1920 på föredragning av t. f. chefen för ecklesiastikdepartementet kyrkomötet förelagt förslag till lag om bidrag av allmänna medel till avlöning av kantorer, klockare (kyrkofogdar) samt kyrkoskrivare, i vad förslaget avsåge bidrag från kyrkofonden.

Efter att hava närmare redogjort för kyrkomötets skrivelser anförde föredragande departementschefen följande:

»Enligt förslaget till lag om bidrag av allmänna medel till avlöning av kantorer, klockare (kyrkofogdar) samt kyrkoskrivare skulle efter Kungl.

Maj:ts prövning bidrag i vissa fall utgå till avlöning av, förutom kyrkoskrivare, innehavare av självständiga kantorsbefattningar, klockar- eller kyrkofogdebefattningar samt kantorsbefattningar med begränsad tjänstgöring. Enär innehavare av självständiga kantorsbefattningar samt klockar- eller kyrkofogdebefattningar skulle biträda vid arbetet å pastorsexpeditionen, hade enligt förslaget bidraget till självständiga kantorsbefattningar samt klockar- eller kyrkofogdebefattningar ansetts böra utgå från kyrkofonden. Bidraget till kantorsbefattningar med begränsad tjänstgöring hade däremot föreslagits att utgå av statsmedel. Emellertid har kyrkomötet förklarat sig icke kunna godkänna berörda förslag i vad det avsåge bidrag från kyrkofonden. Vid sådant förhållande och då enligt det förslag om statsbidrag till avlöning av kantorer i vissa fall, som av chefen för ecklesiastikdepartementet senare i dag kommer att framläggas, bidrag av statsmedel icke föreslås till avlöning av innehavare av självständiga kantorsbefattningar samt klockar- eller kyrkofogdebefattningar utan endast till innehavare av kantorsbefattningar med begränsad tjänstgöring, torde det icke kunna förväntas, att självständiga kantorsbefattningar samt klockar- eller kyrkofogdebefattningar komma att inrättas i den omfattning, som enligt förslaget till lag om kantorer varit avsett, men synes mig dock hinder icke möta mot att sistnämnda förslag även utan bidrag av allmänna medel till avlöning av självständiga kantorer samt klockare (kyrkofogdar) upphöjes till lag. Säkerligen komma även utan sådant bidrag ett ej ringa antal självständiga kantorsbefattningar samt klockar- eller kyrkofogdebefattningar att inrättas, särskilt i ekonomiskt mera bärkraftiga kantorsdistrikt. Mot de ändringar och tillägg, kyrkomötet vidtagit i förslaget till lag om kantorer, har jag icke något att erinra.

Enligt förslaget till lag om anställande i vissa fall av kyrkoskrivare å pastorsexpeditionerna skulle det åligga vederbörande församling att till kyrkorådets förfogande ställa erforderliga medel till avlöning av kyrkoskrivare under tid, då sådant biträde erfordrades å pastorsexpeditionen. Sistberörda förslag har av kyrkomötet godkänts, men har kyrkomötet däremot förklarat sig ej kunna godkänna förslaget om bidrag från kyrkofonden i vissa fall till avlöning av kyrkoskrivare. Och såsom framgår av motiveringen till ovanberörda förslag om statsbidrag till avlöning av kantorer i vissa fall, som chefen för ecklesiastikdepartementet framlägger, anses ej heller statsbidrag till avlöning av kyrkoskrivare kunna ifrågasättas i stället för det bidrag från kyrkofonden, som kyrkomötet sålunda ansett sig icke kunna medgiva. Med hänsyn härtill lär det åtminstone för när-

varande ej kunna *åläggas* församlingarna att anställa kyrkoskrivare, och kan förty förslaget till lag om kyrkoskrivares anställande ej göras till föremål för proposition till riksdagen.

Det av kyrkomötet gjorda tillägget till förslaget till lag om mässfalls-gudstjänst föranleder icke till erinran från min sida.»

Föredragande departementschefen hemställde härefter, att de av kyrkomötet antagna förslagen till lag om kantorer och lag om mässfallsgudstjänst måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan tacktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ivar Brynolf.